
Tisková konference ČNB k výsledkům podzimního jednání o otázkách finanční stability

Jiří Rusnok, guvernér
Jan Frait, ředitel sekce finanční stability

26. listopad 2020

Obsah prezentace

- 1. Souhrnné vyhodnocení rizik a přehled hlavních opatření ČNB**
2. Hodnocení vybraných rizik

- Finanční sektor v ČR si i v průběhu epidemie koronaviru udržel vysokou odolnost vůči nepříznivým šokům.
 - Stabilizační a podpůrné programy vlády dodaly reálné ekonomice likviditu a zabránily překotné vlně úvěrových selhání.
 - Opatření ČNB stabilizovala dluhovou službu reálných sektorů a podpořila hladké fungování finančních trhů.
- Vzhledem k pokračování epidemie je nutno počítat s tím, že u řady domácností a podniků bude docházet k výraznému snížení příjmů, což bude mít citelný dopad na jejich solventnost a následně i na výsledky finančních institucí.
- V bankovním sektoru dojde k nárůstu nákladů na úvěrové riziko v návaznosti na říjnové ukončení zákonného moratoria na splátky úvěrů, postupné odeznívání stabilizačních opatření a oslabenou ekonomickou aktivitu jak v ČR, tak v zahraničí.
- To spolu s vysokou mírou nejistoty ohledně dalšího vývoje vyžaduje ze strany bank i jiných finančních institucí vysokou míru obezřetnosti při řízení kapitálu včetně dividendové politiky.

Úvěrové riziko v bankovním sektoru

- Stabilizační vládní opatření a flexibilita účetního rámce tlumí materializaci úvěrových rizik.
 - Ztráty ze znehodnocení úvěrů zůstávají v porovnání s globální finanční krizí nízké.
 - Náklady na úvěrové riziko v ČR patří v EU k nejnižším.

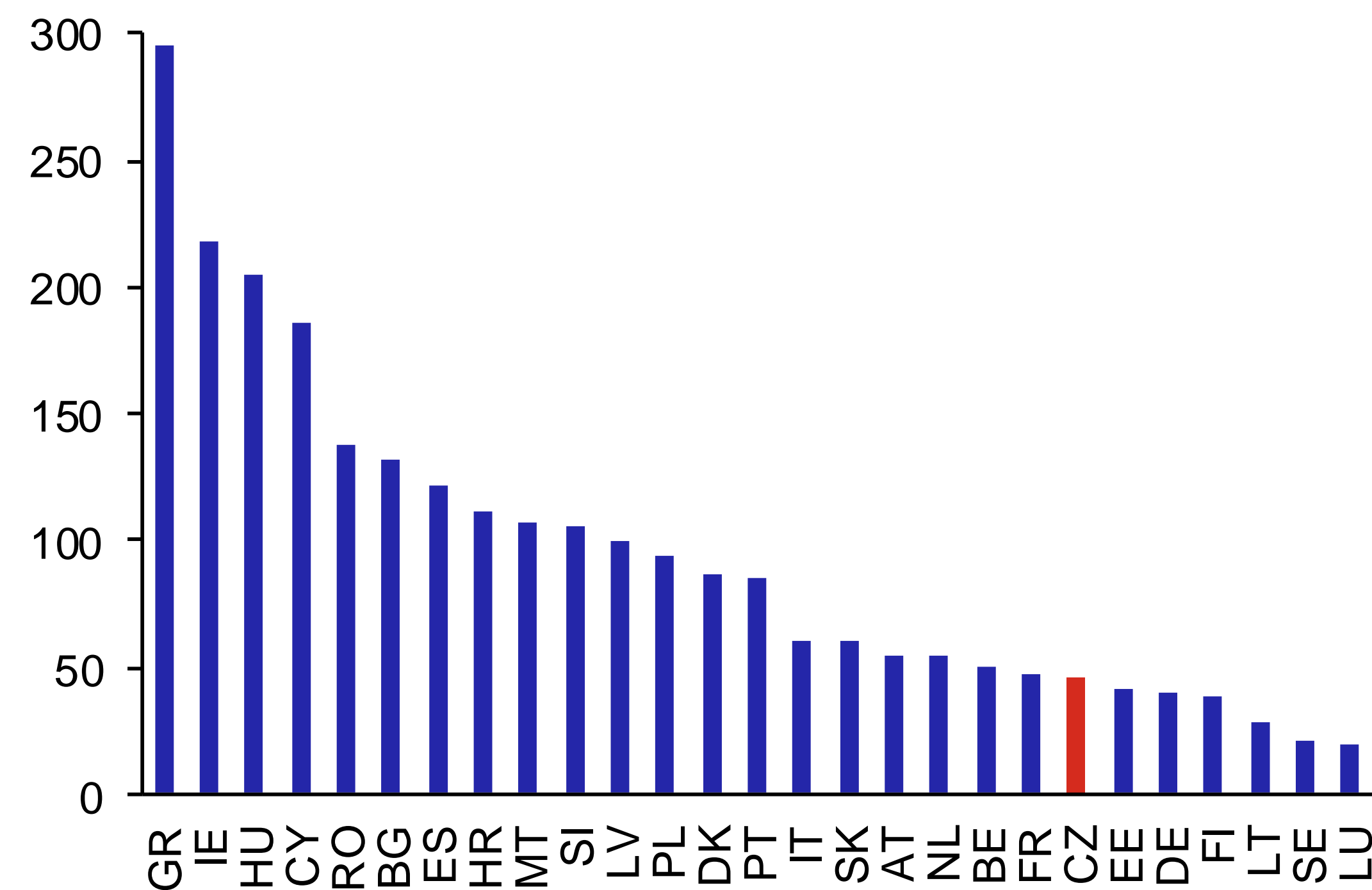
Anualizované ztráty ze znehodnocení úvěrů

(v b. b. jako podíl na úvěrech celkem, pravá osa v mld. Kč)

Porovnání výše nákladů na riziko v rámci EU k 30. 6. 2020

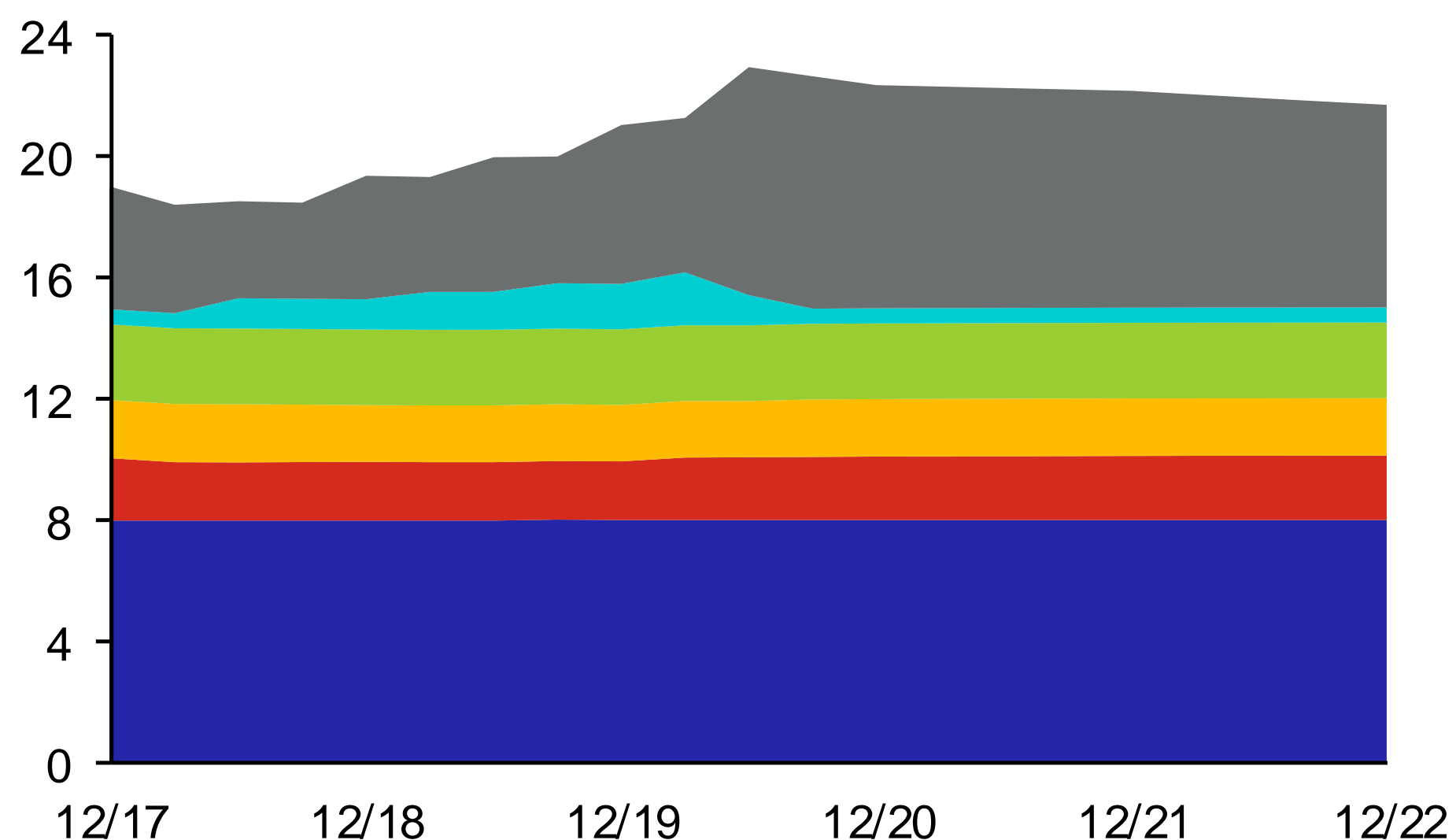
(v b. b., podíl na úvěrech celkem)

Rozhodnutí o stanovení sazby proticyklické kapitálové rezervy (1)

Struktura kapitálových požadavků v domácím bankovním sektoru

(v p. b.)

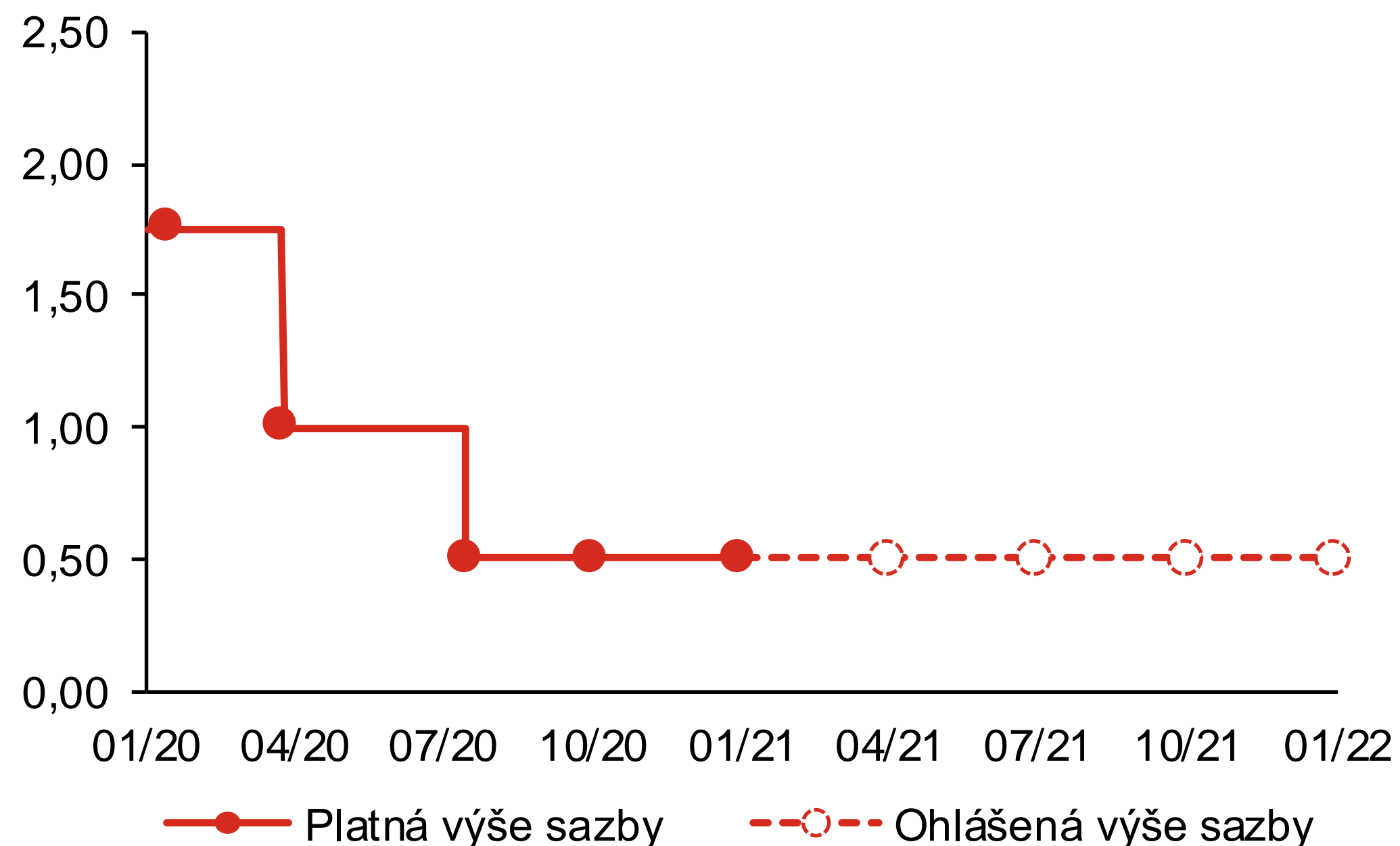
- Přebytek kapitálu
- Proticyklická kapitálová rezerva (CCyB)
- Bezpečnostní kapitálová rezerva (CCoB)
- Rezerva pro krytí systémového rizika (KSR)
- Dodatečné kapitálové požadavky dle Pilíře 2
- Požadavky Pilíře 1

- Kapitálová pozice domácího bankovního sektoru je nadále robustní.
- Celkový kapitálový poměr bankovního sektoru dosahoval ke konci června 23,2 %, což je historicky nejvyšší úroveň
 - přebytek kapitálu nad regulatorními požadavky dosahoval 200 mld. Kč a na kapitalizaci sektoru se podílel již jednou třetinou.
- Většina bank v současnosti splňuje souhrnný kapitálový požadavek a má dostatečnou volnou kapitálovou kapacitu k úvěrování.
- Bankovní sektor by teoreticky mohl při své stávající kapitalizaci poskytnout dodatečný objem úvěrů ve výši přesahující 2,5 bil. Kč.

Rozhodnutí o stanovení sazby proticyklické kapitálové rezervy (2)

Aktuálně platná a ohlášená výše sazby CCyB v ČR

(v % celkového objemu rizikové expozice)

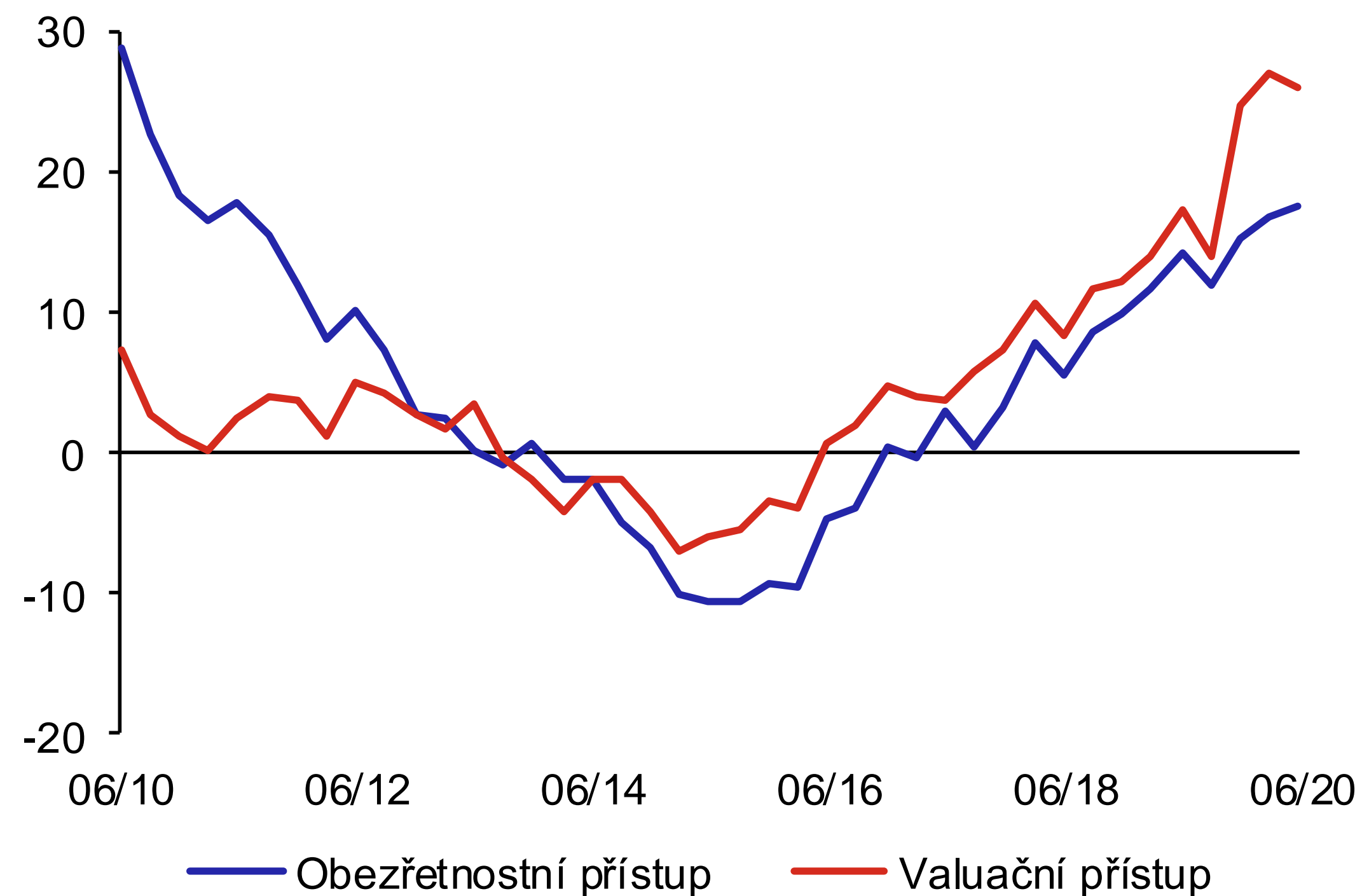

- Bankovní rada rozhodla o ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy (CCyB) na 0,5 %.
- V případě naplňování výrazně nepříznivějšího scénáře je ČNB připravena existující rezervu plně uvolnit.
- Naopak v případě odeznívání rizik spojených s epidemií, oživování ekonomické aktivity a pokračující omezené materializace rizik bude žádoucí sazbu CCyB postupně zvýšit.

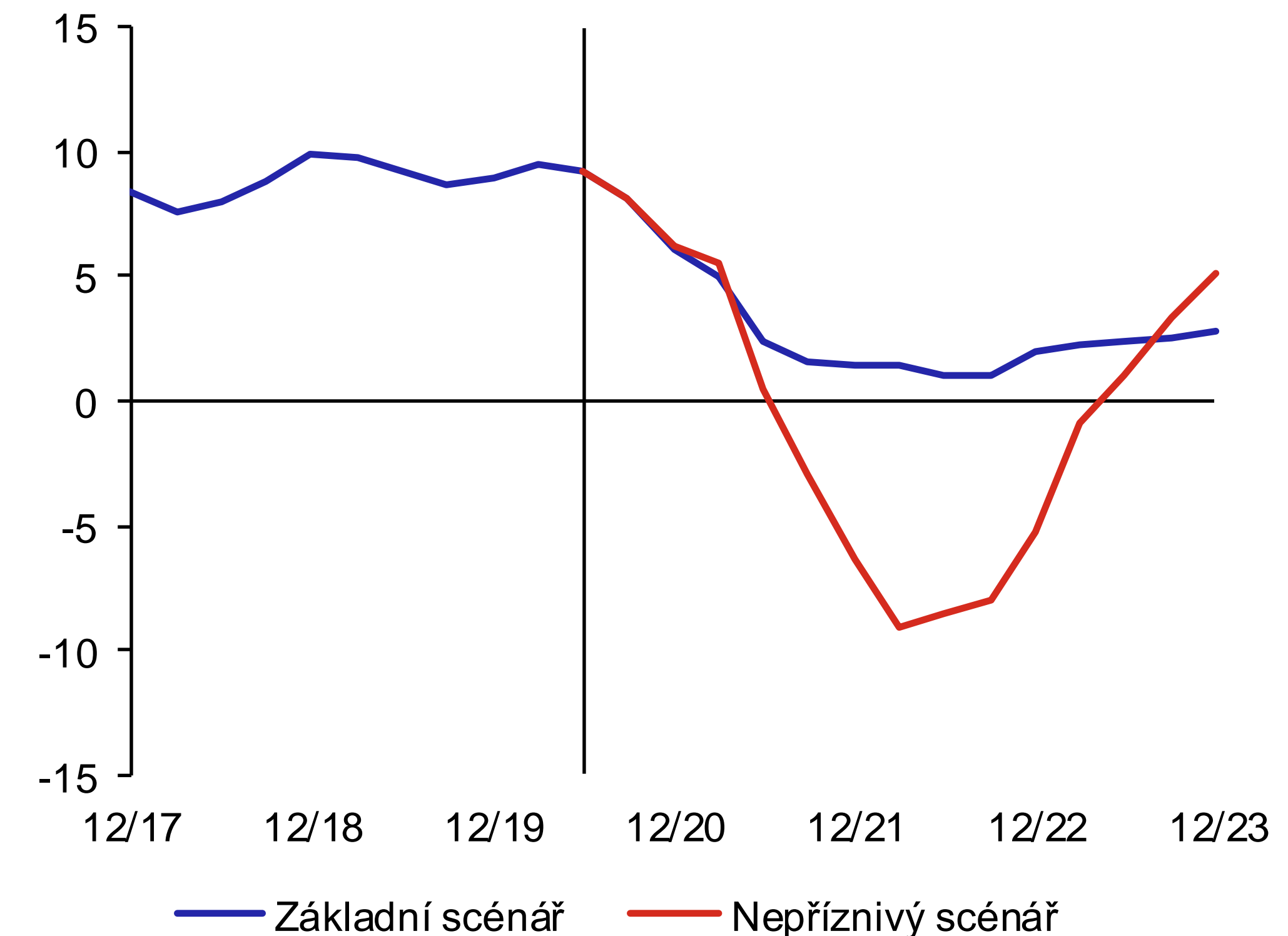
Trh nemovitostí a poskytování hypotečních úvěrů (1)

- Nadhodnocení cen bytů se ke konci roku 2019 pohybovalo v rozmezí 17–25 %.
- **Základní scénář** předpokládá pokračování růstu cen bydlení, pouze slabším tempem.
- V případě silně nepříznivého vývoje v reálné ekonomice se však ceny bydlení mohou snížit.

Odhadované nadhodnocení cen bytů v ČR
(v %)

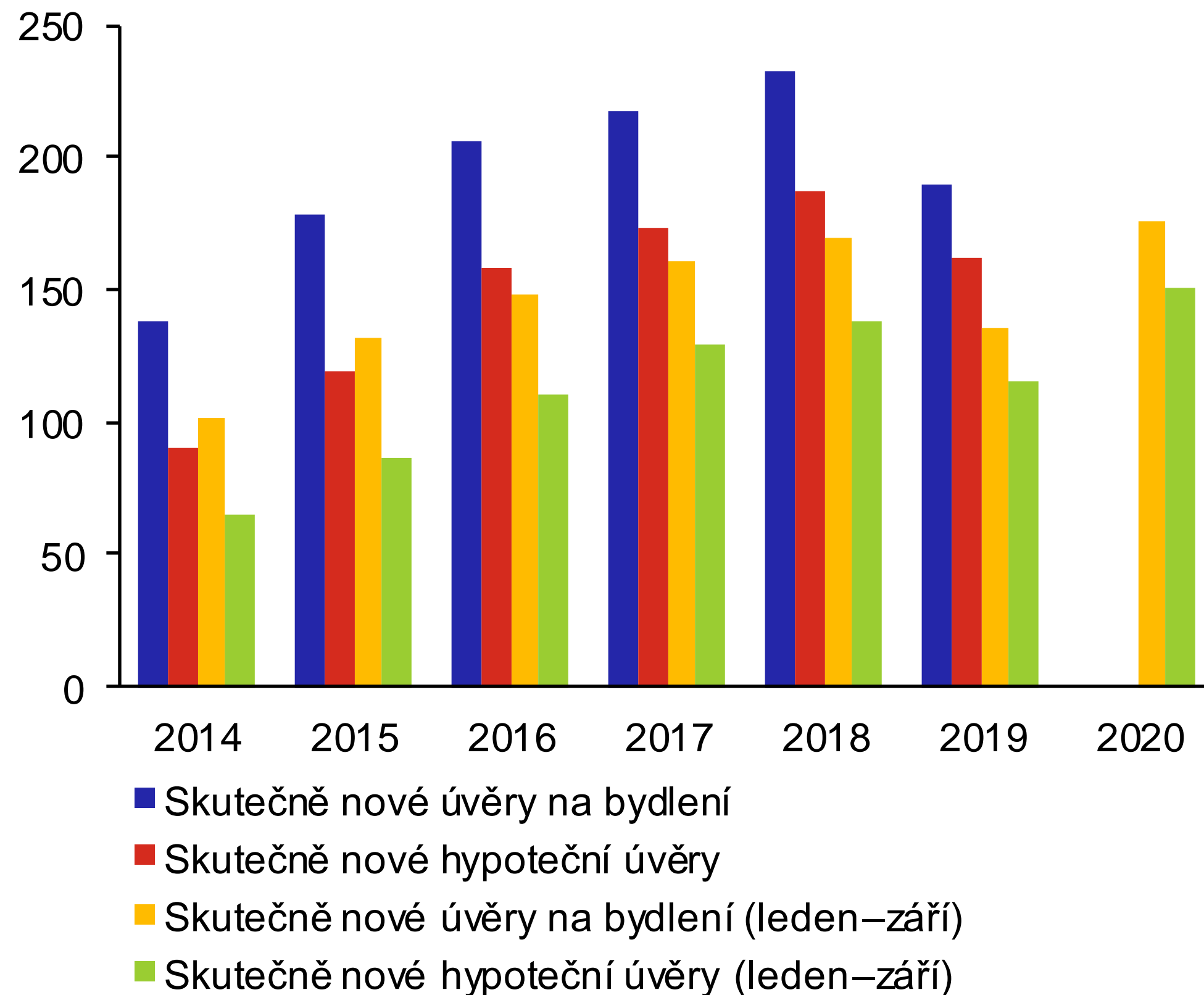

Meziroční tempo růstu cen nemovitostí
(v %)

Trh nemovitostí a poskytování hypotečních úvěrů (2)

Vývoj bankovních úvěrů na bydlení a hypotečních úvěrů
(v mld. Kč)

- Pokles ekonomické aktivity a pozvolna se horšící situace na trhu práce se do vývoje na hypotečním trhu prozatím nepromítly.
 - Objem skutečně nových úvěrů na bydlení i hypotečních úvěrů (bez refinancování a refixací) byl naopak v prvních devíti měsících roku 2020 při srovnání se stejným obdobím v minulých letech rekordní.
- Jedním z faktorů stojících za vysokými objemy nových hypotečních úvěrů je výrazný nárůst průměrné výše poskytovaného úvěru.
 - Částečným vysvětlením může být, že hypoteční úvěry poptávaly ve větší míře domácnosti s vysokými příjmy a úvěry sloužily ve větší míře ke koupi nově postavených nemovitostí.
- Lze předpokládat, že dopady epidemie koronaviru se v delším horizontu projeví a aktivita v segmentu úvěrů na bydlení oslabí.

- Většina bank v prvním pololetí 2020 postupovala při dodržování limitů LTV a DSTI (v obou čtvrtletích) i limitu DTI (v prvním čtvrtletí) převážně v souladu s Doporučením ČNB.
 - Rizikovým faktorem je nicméně přirozený sklon poskytovatelů oceňovat přijímané zástavy podle aktuálního vývoje tržních cen, aniž by ve významné míře zohledňovali potenciální riziko nadhodnocení zastavovaných nemovitostí.
- Bankovní rada se rozhodla ponechat v současné situaci limit pro ukazatel LTV ve výši 90 % při možnosti uplatnit 5% objemovou výjimku a v tuto chvíli nepovažuje za nezbytné stanovovat limity ukazatelů DTI a DSTI či zpřísnovat jiné parametry stávajícího Doporučení.
- Poskytovatele úvěrů ČNB nadále upozorňuje, že nad určitými hranicemi ukazatelů DTI (8násobek ročního čistého příjmu) a DSTI (40 % čistého příjmu) lze hypoteční úvěry zpravidla považovat za značně rizikové.
 - Proto by měli takové úvěry poskytovat pouze klientům s velmi vysokou pravděpodobností bezproblémového splácení.
- Na skutečnost, že u některých poskytovatelů výrazně narostl podíl nových úvěrů se značně rizikovými hodnotami ukazatelů DTI a DSTI, bude ČNB reagovat nástroji mikrobezpečnostního dohledu, např. dodatečným kapitálovým požadavkem v Pilíři 2 za systém řízení rizik.

Obsah prezentace

1. Souhrnné vyhodnocení rizik a přehled hlavních opatření ČNB

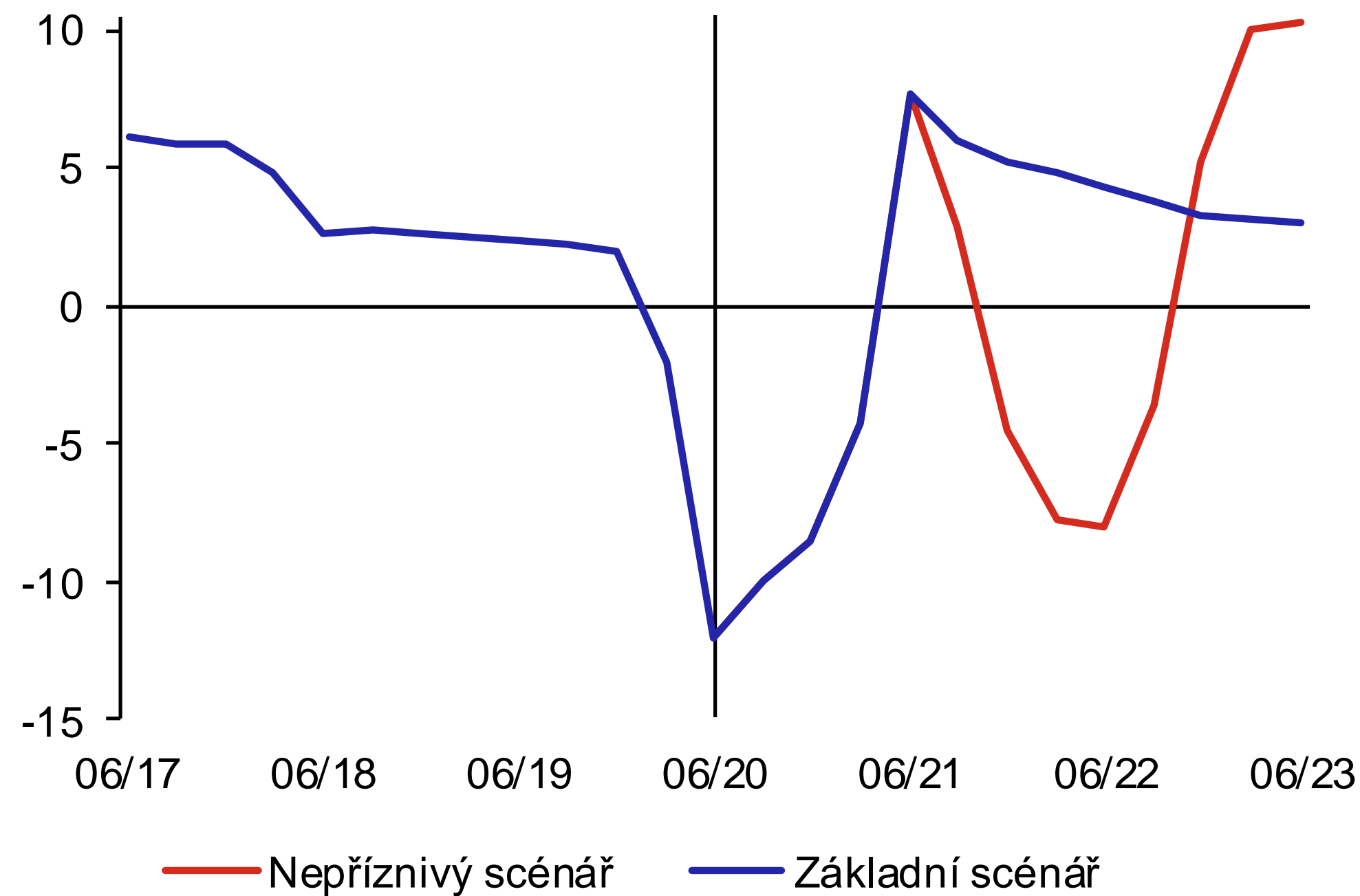
2. Hodnocení vybraných rizik

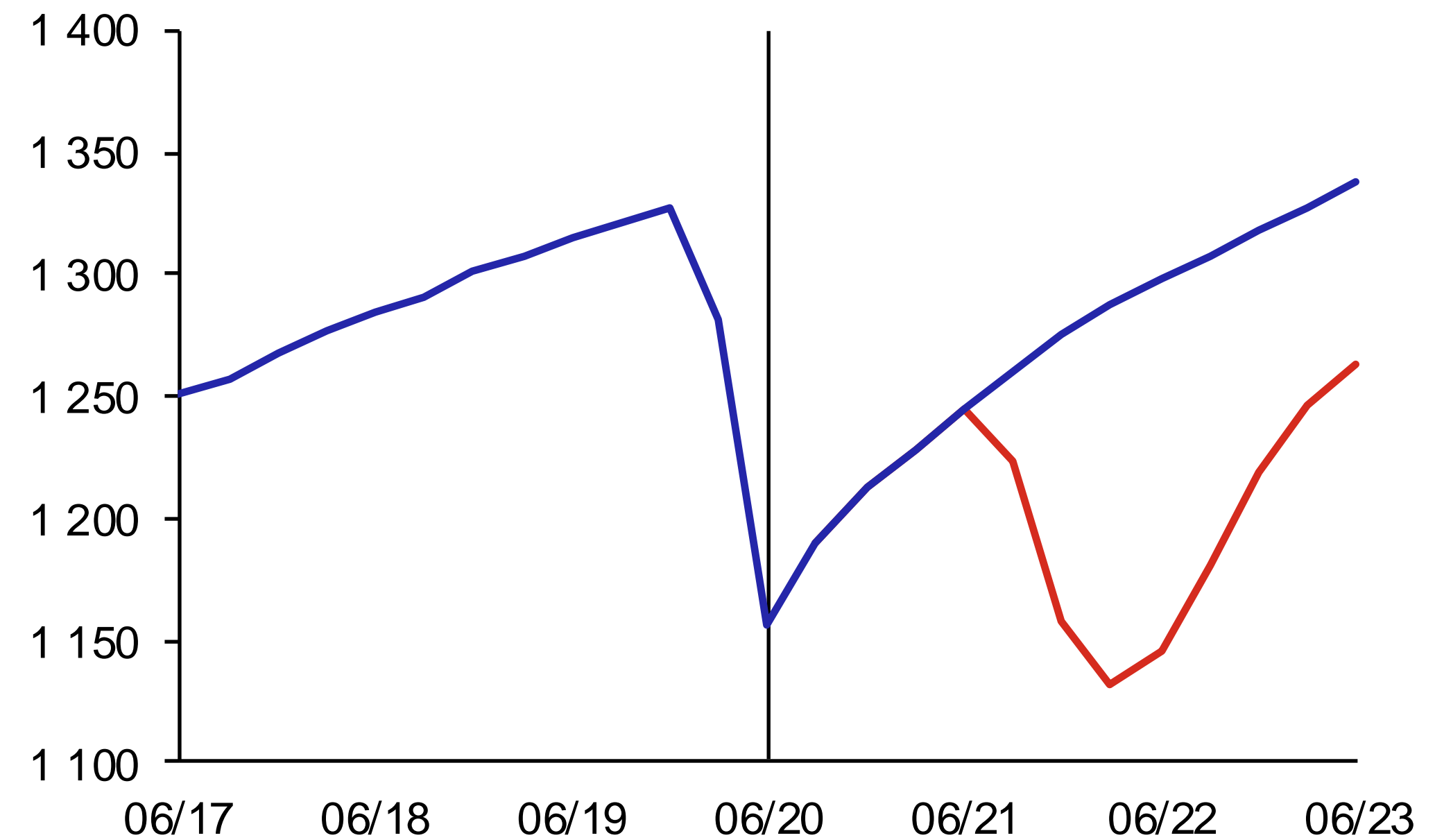
Vývoj HDP v zátěžovém testu

- **Základní scénář** testu vychází ze srpnové makroekonomické predikce ČNB a **Nepříznivý scénář** představuje hypotetický nepříznivý ekonomický vývoj, který slouží k testování odolnosti domácího bankovního sektoru.

Alternativní scénáře: vývoj růstu reálného HDP
(meziročně v %)

Alternativní scénáře: vývoj reálného HDP
(v mld. Kč, čtvrtletně)

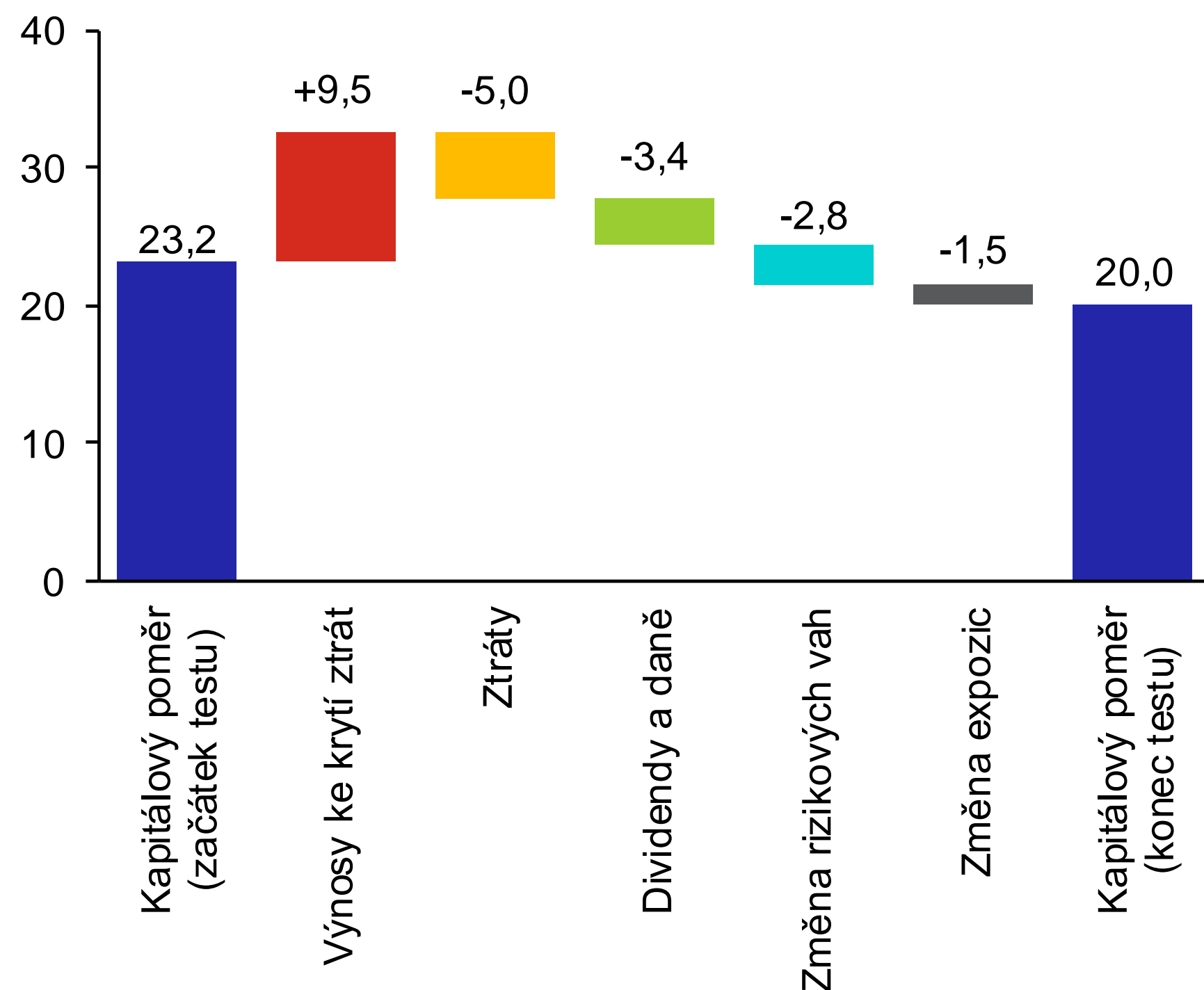

Hlavní zdroje zátěže

- V **obou scénářích** se na poklesu kapitálového poměru podílí úvěrové ztráty a nárůst rizikových vah.
- V **Základním scénáři** pak i výplata dividend a platba daní.

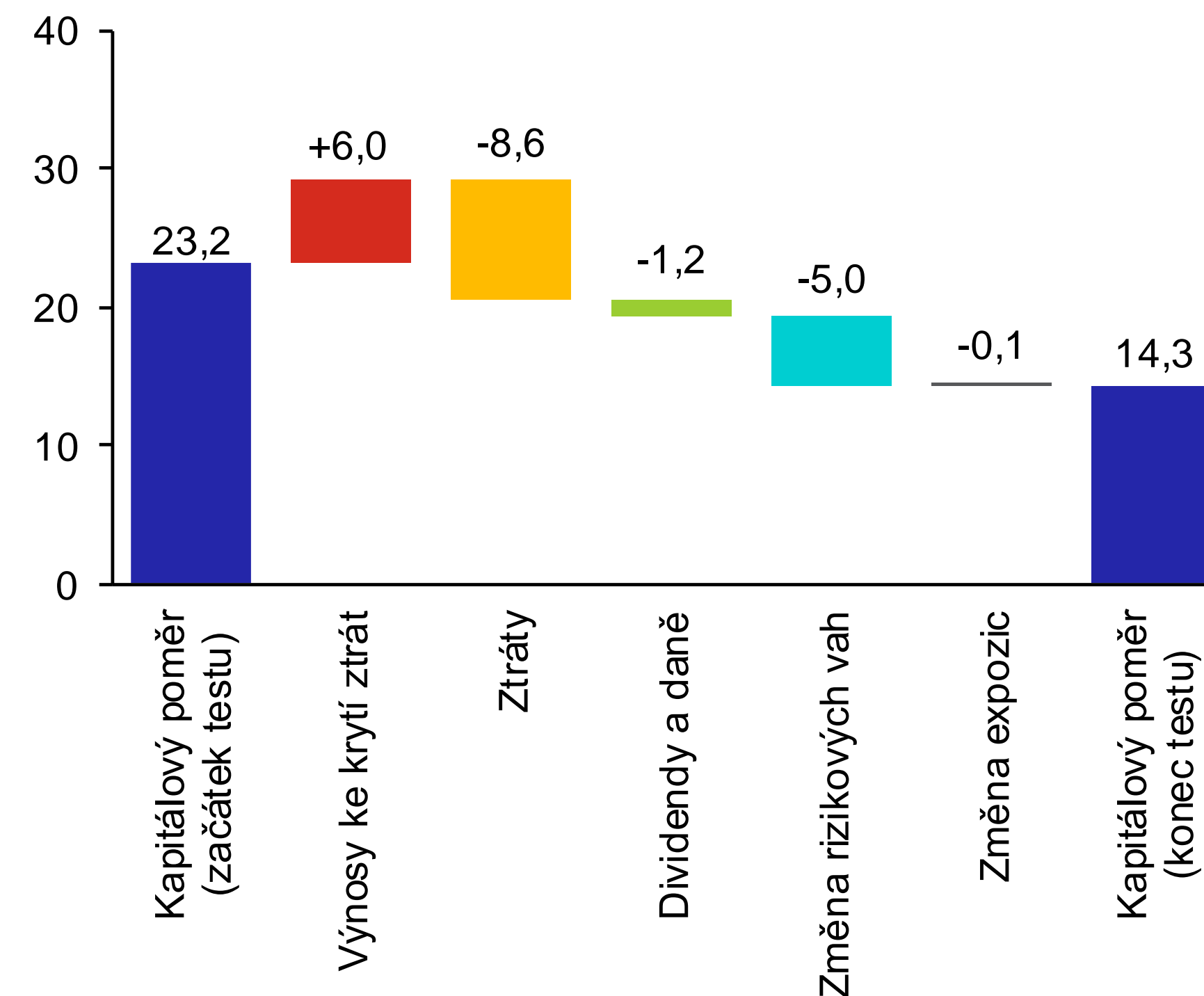
Dekompozice změny kapitálového poměru bankovního sektoru v *Základním scénáři*

(v p. b.)

Dekompozice změny kapitálového poměru bankovního sektoru v *Nepříznivém scénáři*

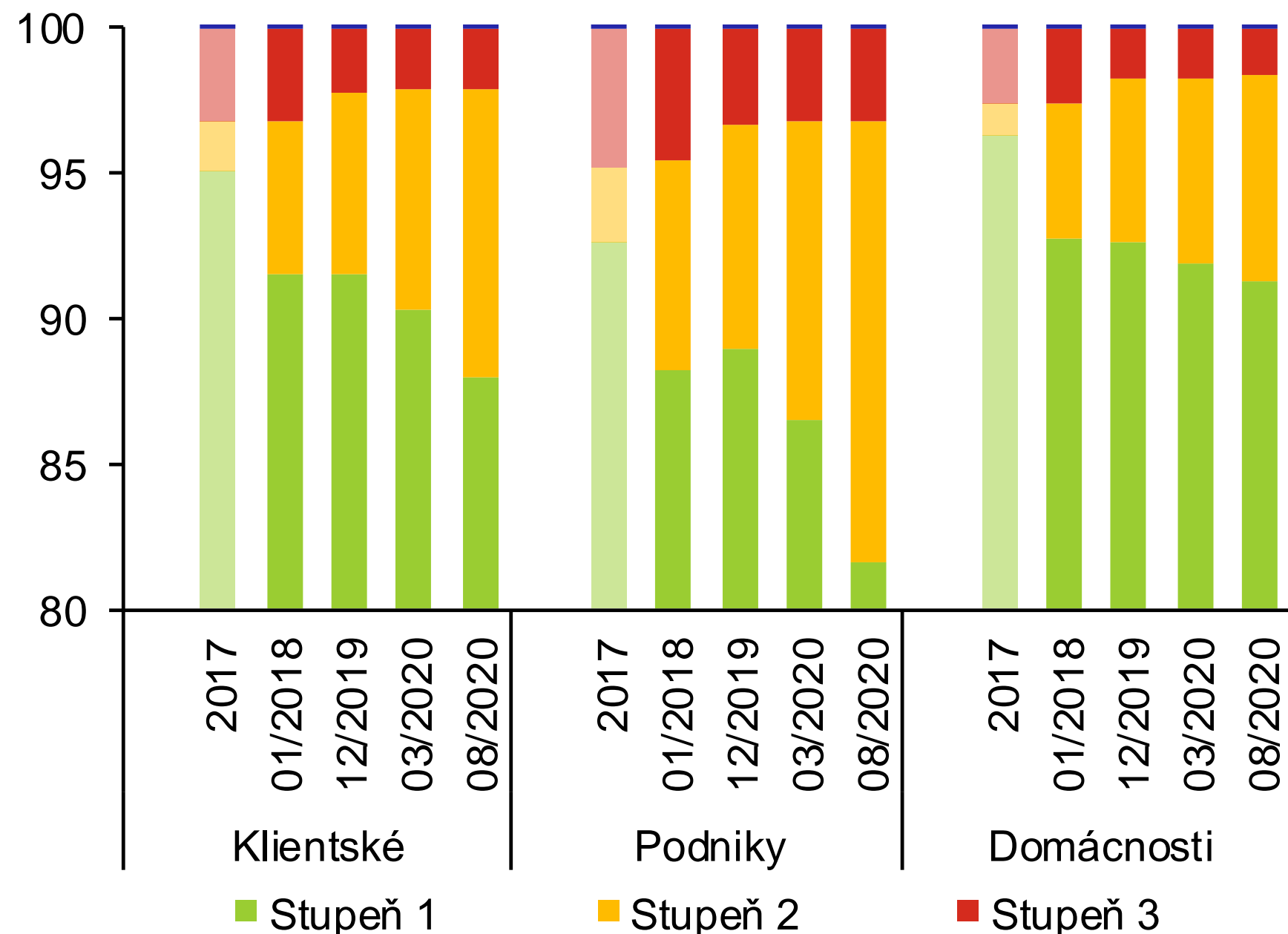
(v p. b.)

Výchozí úroveň úvěrového rizika

Struktura úvěrů dle portfolií

(v %)

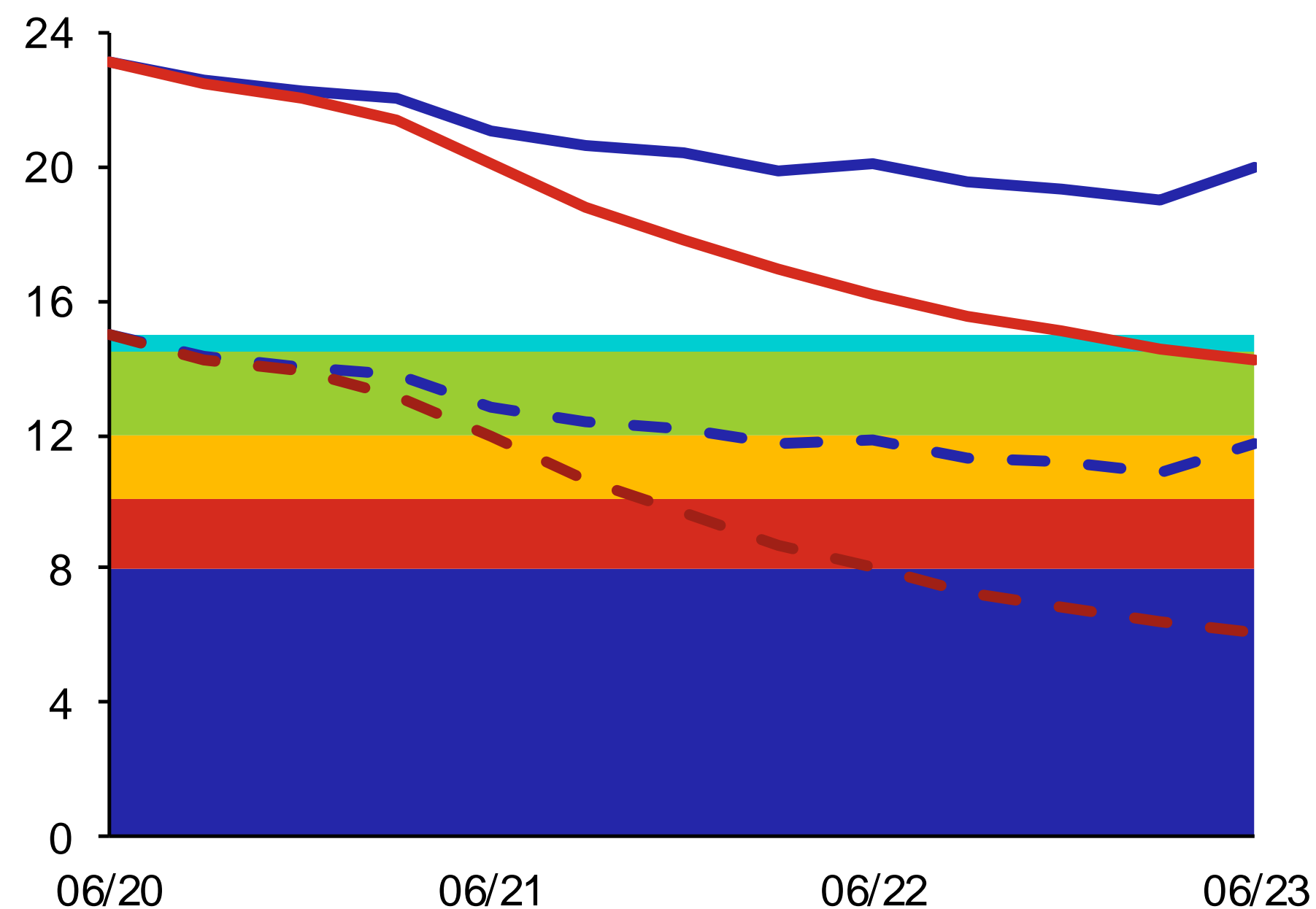
Poznámka: Členění úvěrů za rok 2017 odpovídá klasifikaci podle dřívějšího standardu IAS 39 na standardní, sledované a ztrátové úvěry. Nevýkonným úvěrům (NPL) odpovídají v rámci nově zavedeného účetního standardu IFRS 9 (k 1. 1. 2018) úvěry klasifikované ve stupni 3 – úvěry se znehodnocením.

- Podíl úvěrů ve stupni 3 se v průběhu roku dále snižoval, ale podíl ve stupni 2 kontinuálně narůstal.
- V sektoru nefinančních podniků (NFC) dosáhl ke konci září 2020 objem úvěrů pod úvěrovým moratoriem 211 mld. Kč (16 % portfolia), v sektoru domácností to bylo 241 mld. Kč (15 % portfolia).
- Banky ke konci září 2020 uváděly, že po ukončení moratoria očekávají přechod do stavu selhání u 13 % úvěrů NFC v moratoriu (27 mld. Kč), resp. u 7 % úvěrů na bydlení (13 mld. Kč) a u 15 % úvěrů na spotřebu (9 mld. Kč).
- Podle měr selhání předpokládaných v **Základním scénáři** by se v kategorii nevýkonných úvěrů ke konci roku 2021 ocitlo 8,7 % úvěrů NFC (122 mld. Kč), 1,6 % úvěrů domácnostem na bydlení (25 mld. Kč) a 6,8 % úvěrů domácnostem na spotřebu (35 mld. Kč).

Výsledek dle Základního scénáře

Dopad scénářů na kapitálový poměr a interakce s kapitálovými požadavky bankovního sektoru

(v p. b.)

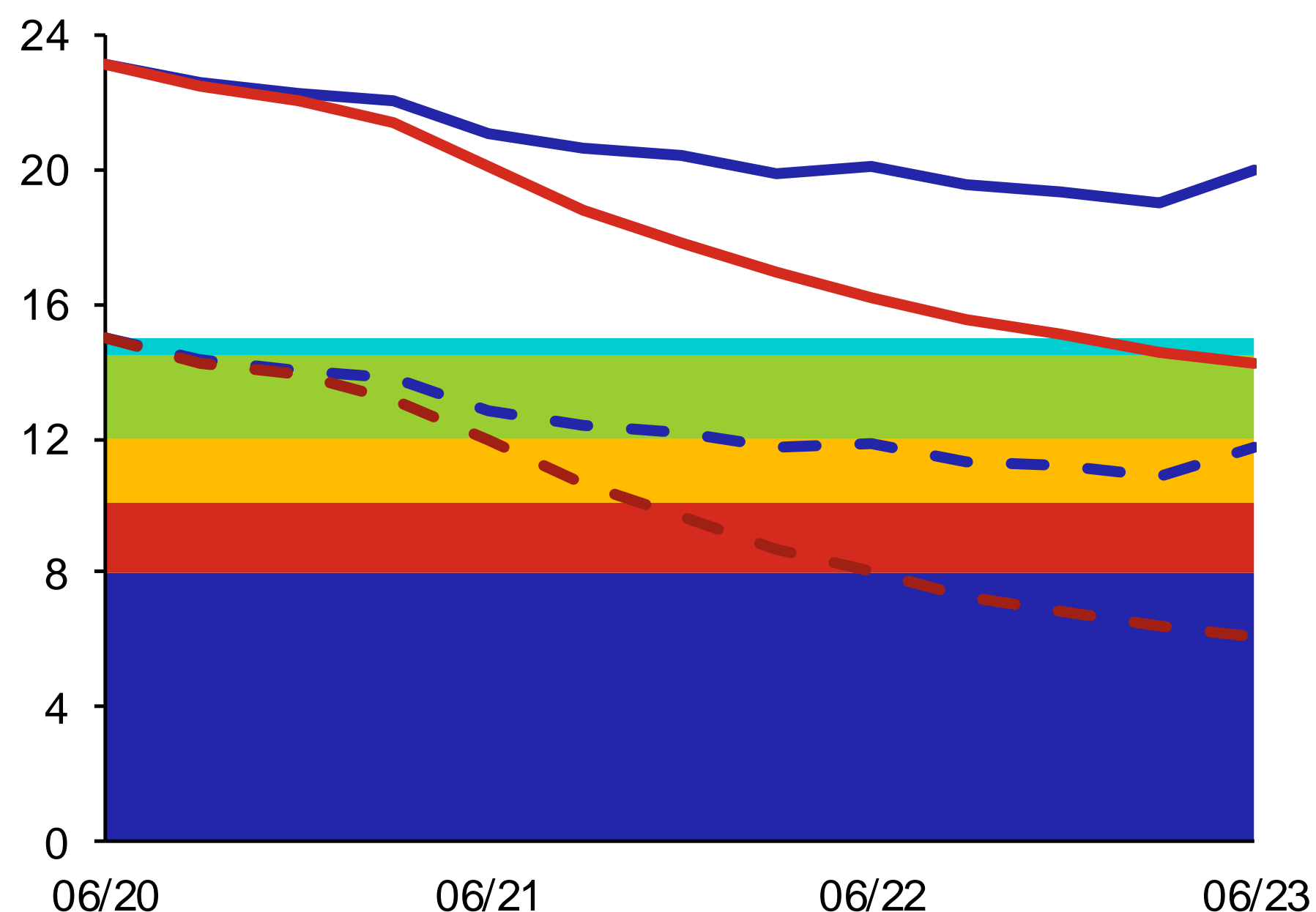
- Proticyklická kapitálová rezerva
- Bezpečnostní kapitálová rezerva
- Rezerva ke krytí systémového rizika
- Dodatečné kapitálové požadavky dle Pilíře 2
- Požadavky Pilíře 1
- Základní scénář
- Nepříznivý scénář
- Základní scénář – bez přebytku kapitálu
- Nepříznivý scénář – bez přebytku kapitálu

- Výsledek makrozátěžových testů bank dle **Základního scénáře** ukazuje, že banky jsou schopny zátěž ustát bez větších potíží (plná modrá čára).
- Celkový kapitálový poměr sektoru na tříletém horizontu testu klesá na 20 %.
- U žádné banky by nemělo dojít k prolomení 8% hranice regulatorního kapitálového minima a nejsou zapotřebí žádné kapitálové injekce.

Výsledek dle *Nepříznivého scénáře*

Dopad scénářů na kapitálový poměr a interakce s kapitálovými požadavky bankovního sektoru

(v p. b.)

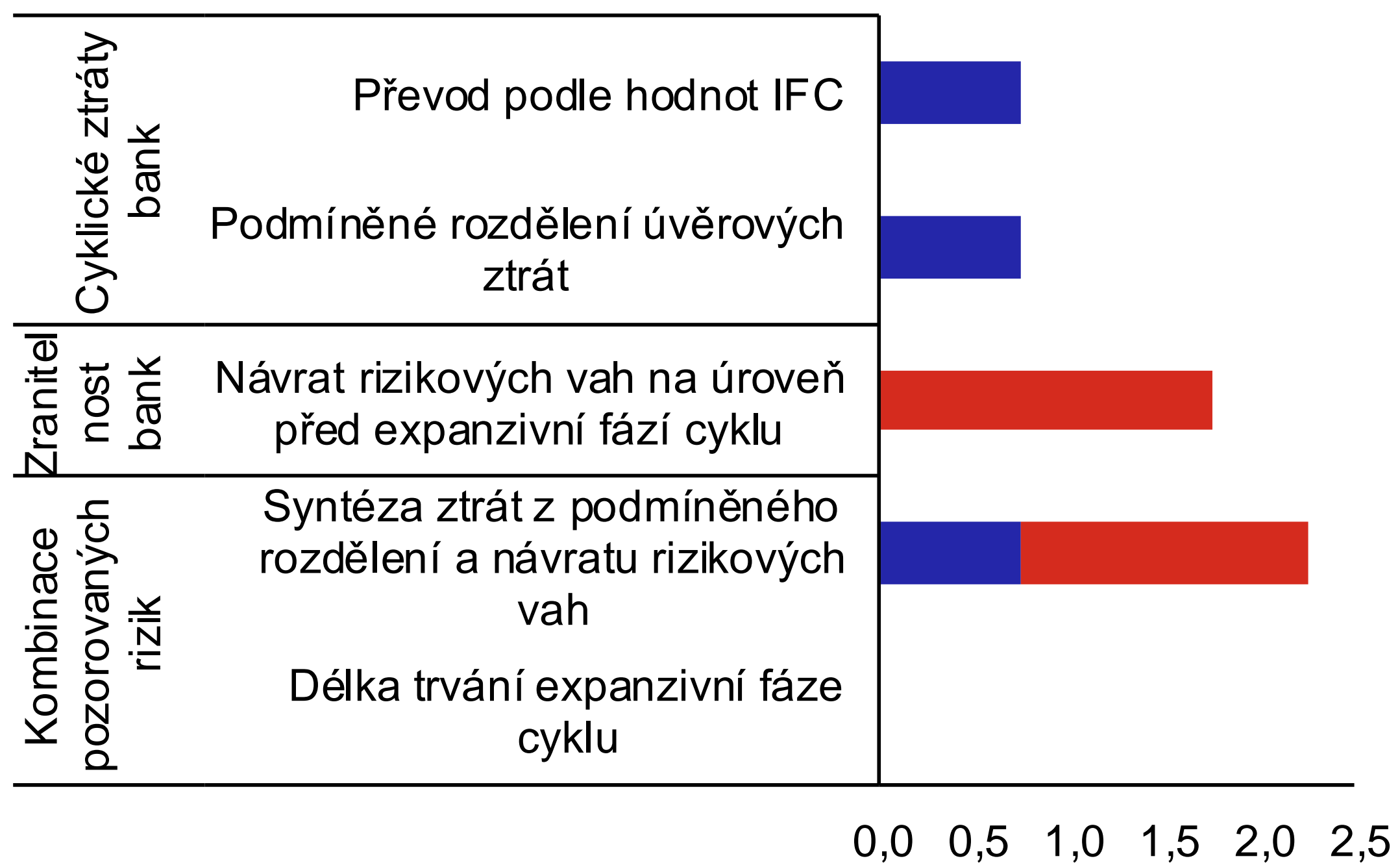

- Proticyklická kapitálová rezerva
- Bezpečnostní kapitálová rezerva
- Rezerva ke krytí systémového rizika
- Dodatečné kapitálové požadavky dle Pilíře 2
- Požadavky Pilíře 1
- Základní scénář
- Nepříznivý scénář
- Základní scénář – bez přebytku kapitálu
- Nepříznivý scénář – bez přebytku kapitálu

- Výsledek **Nepříznivého scénáře** ukazuje, že rozsah ztrát za daných konzervativních předpokladů by vedl k využití části kapitálových rezerv (plná červená čára).
- Celkový kapitálový poměr sektoru na tříletém horizontu testu by klesl na 14,3 %.
- I v tomto scénáři by byly potřebné kapitálové injekce zanedbatelné.
- Pokud by však banky nedisponovaly na počátku testu kapitálovými přebytky oproti regulatorním požadavkům (v pololetí 2020 o 8,2 p. b.), došlo by v **Nepříznivém scénáři** k poklesu kapitálového poměru pod regulatorní minimum.
- Výsledky tak potvrzují, že v silně nepříznivých podmínkách je určitá úroveň kapitálového přebytku pro zachování stability bankovního sektoru nezbytná.

Nastavení sazby CCyB (1)

Sazba CCyB pokrývající sledované projevy finančního cyklu
(v % celkové rizikové expozice)

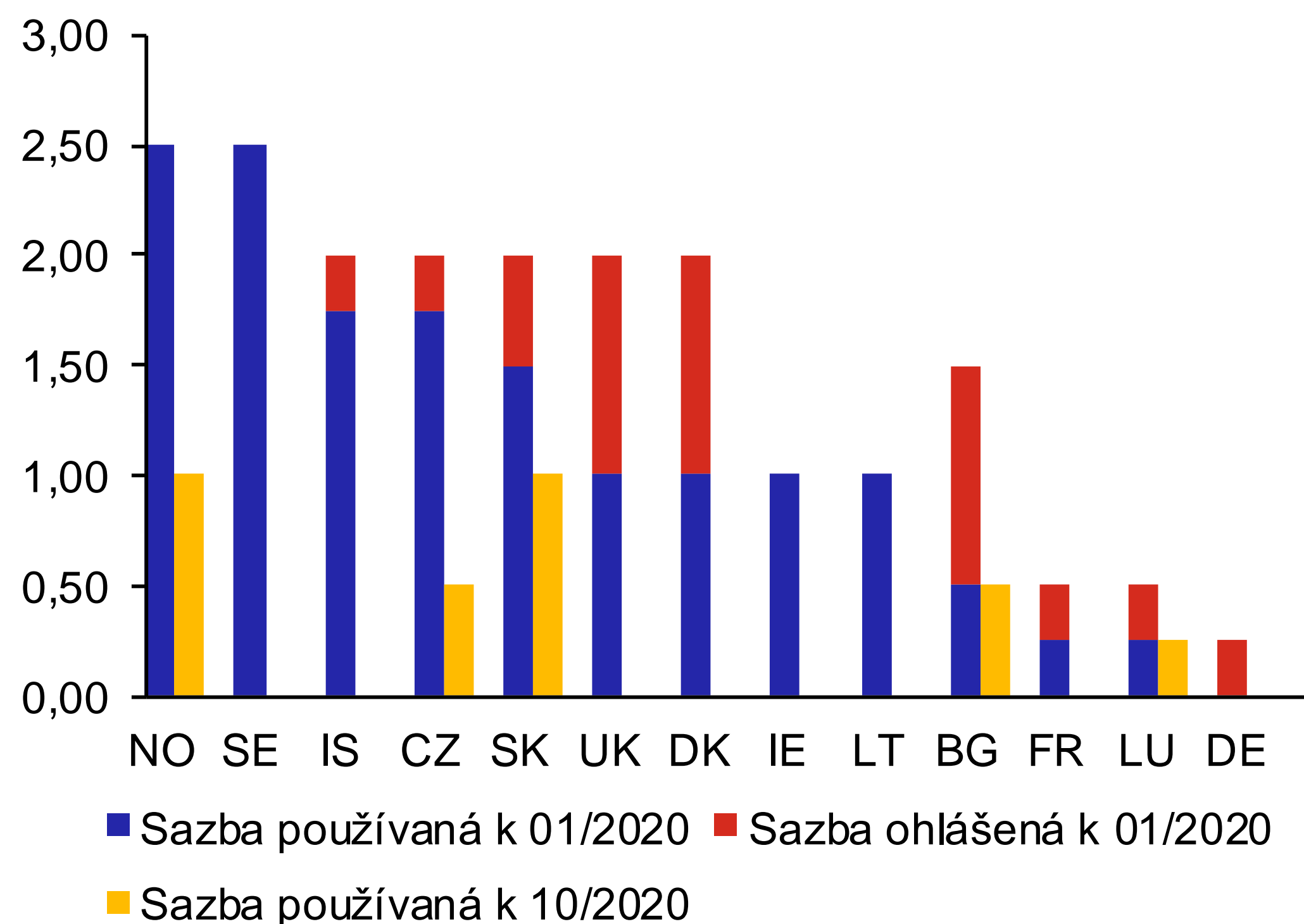

- Kvantitativní přístupy popsané výše implikují potřebu stanovit sazbu CCyB na úrovni 2,25 %.
- ČNB letos snížila sazbu CCyB na 0,5 % v reakci na výrazné zvýšení napětí na finančních trzích, značné zhoršení výhledu vývoje domácí ekonomiky a vyšší pravděpodobnost úvěrových ztrát v příštích čtvrtletích.
- Rozhodujícím signálem pro případné další změny sazby CCyB bude naplňování či nenaplňování dříve přijatých cyklických rizik v podobě úvěrových ztrát a nárůstu rizikových vah úvěrových expozic.

Nastavení sazby CCyB (2)

Sazba CCyB v evropských zemích

(v % celkové rizikové expozice)

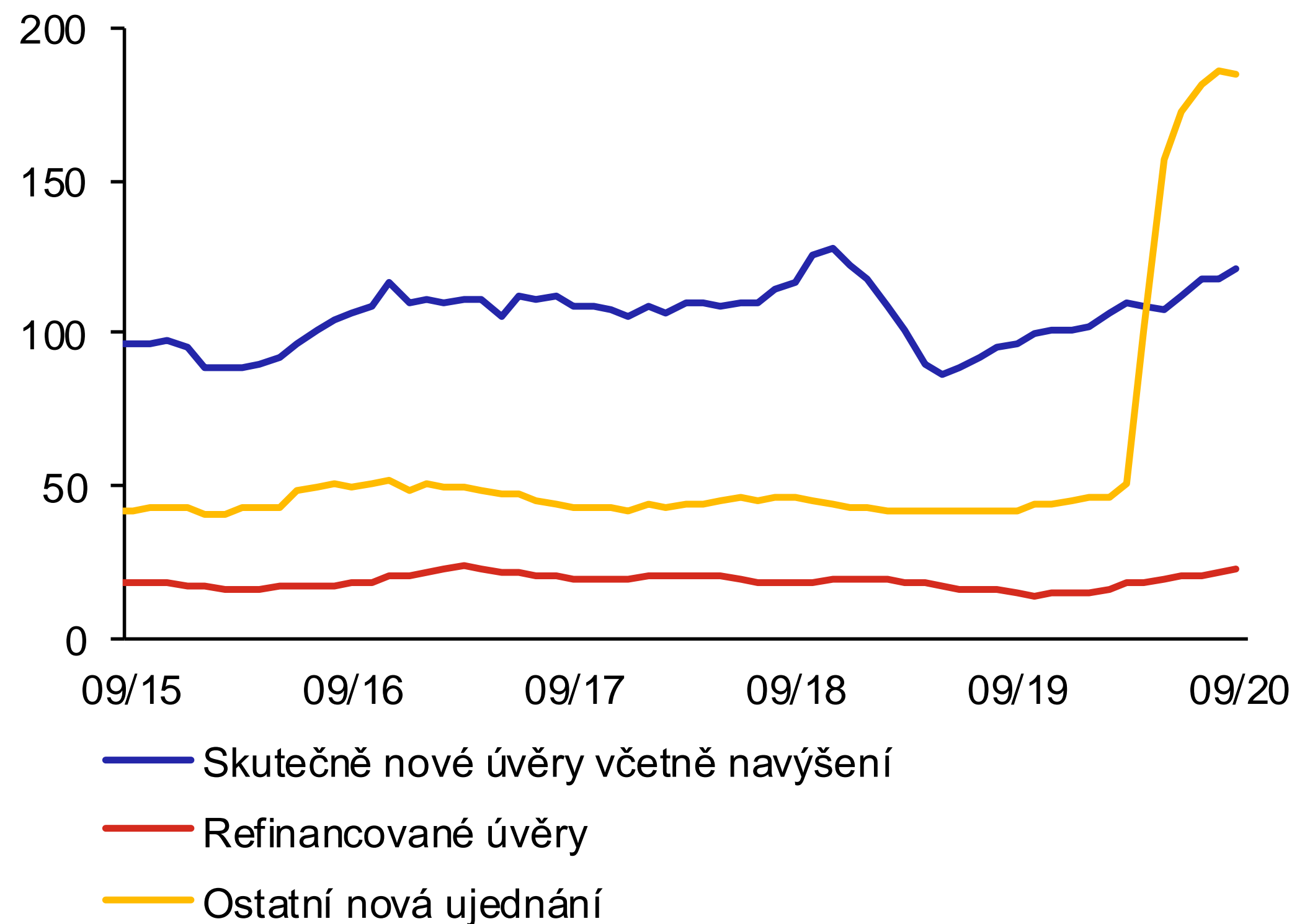

- Ve snaze uvolnit podmínky a udržet dostatečnou úvěrovou nabídku přistoupily ke snížení sazby CCyB i ostatní evropské země.
- Všechny země (kromě Lucemburska) zrušily navýšení sazby plánované na začátku roku 2020.
- Většina zemí zároveň zcela rozpustila platnou sazbu CCyB, avšak z nižší úrovně sazby než v ČR nebo s celkově nižším kapitálovým přebytkem v bankovním systému.

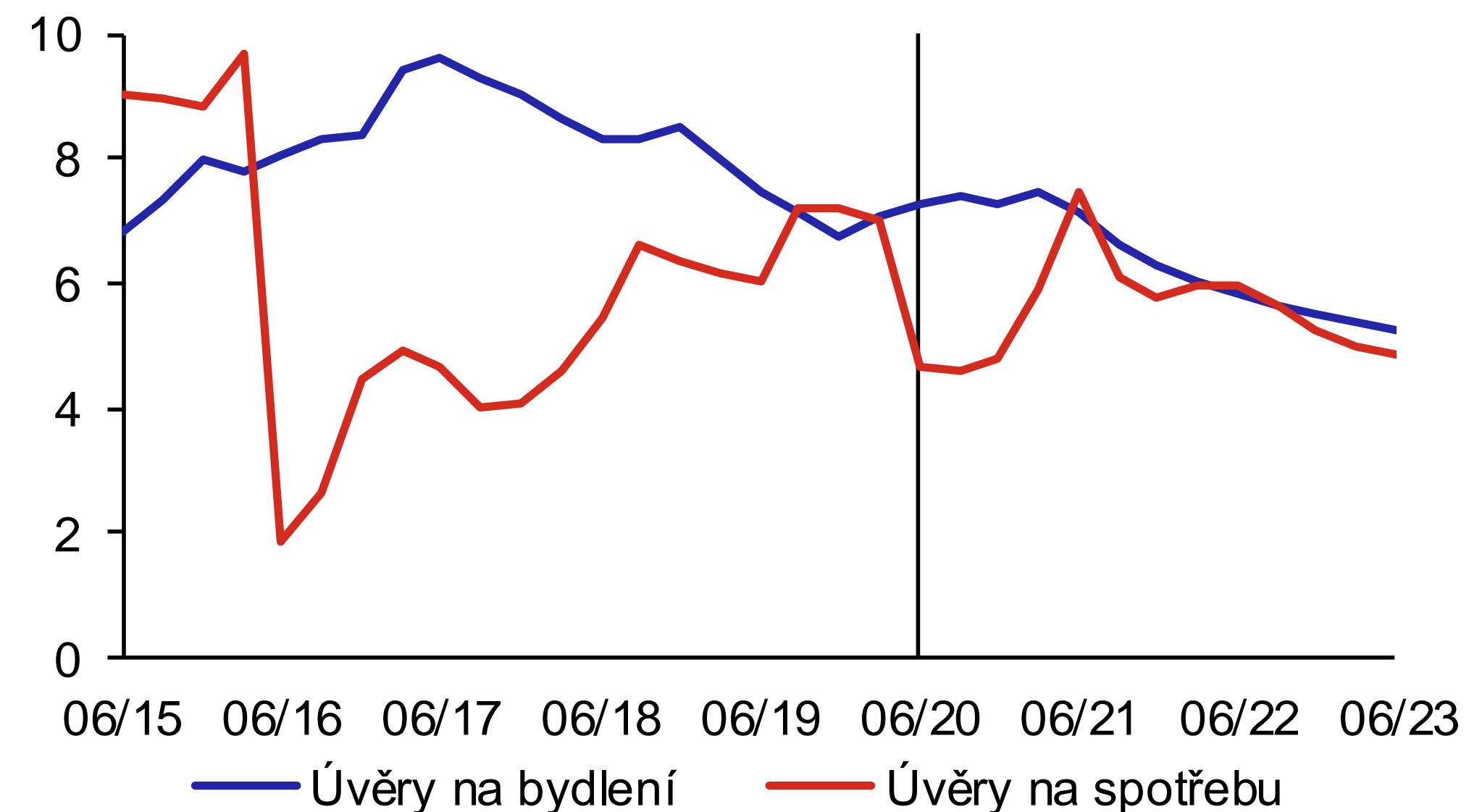
Úvěry na bydlení a jejich výhled (1)

- **Základní scénář** předpokládá pokračování růstu stavu úvěrů na bydlení, ale postupně s pomalejším tempem.

Pololetní úhrny složek nových úvěrů na bydlení
(v mld. Kč; klouzavé šestiměsíční součty)

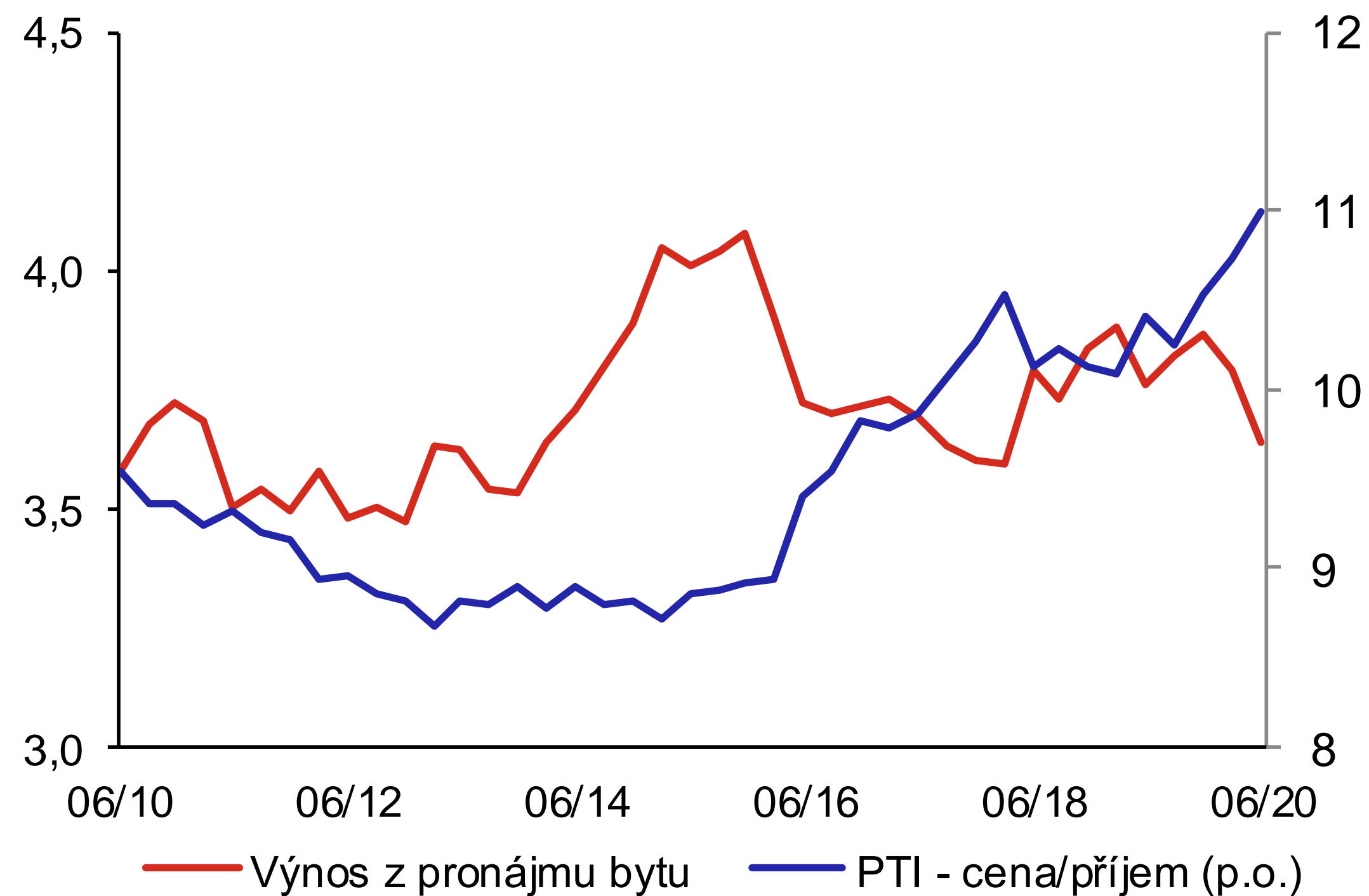
Meziroční tempa růstu bankovních úvěrů domácnostem
(v %)

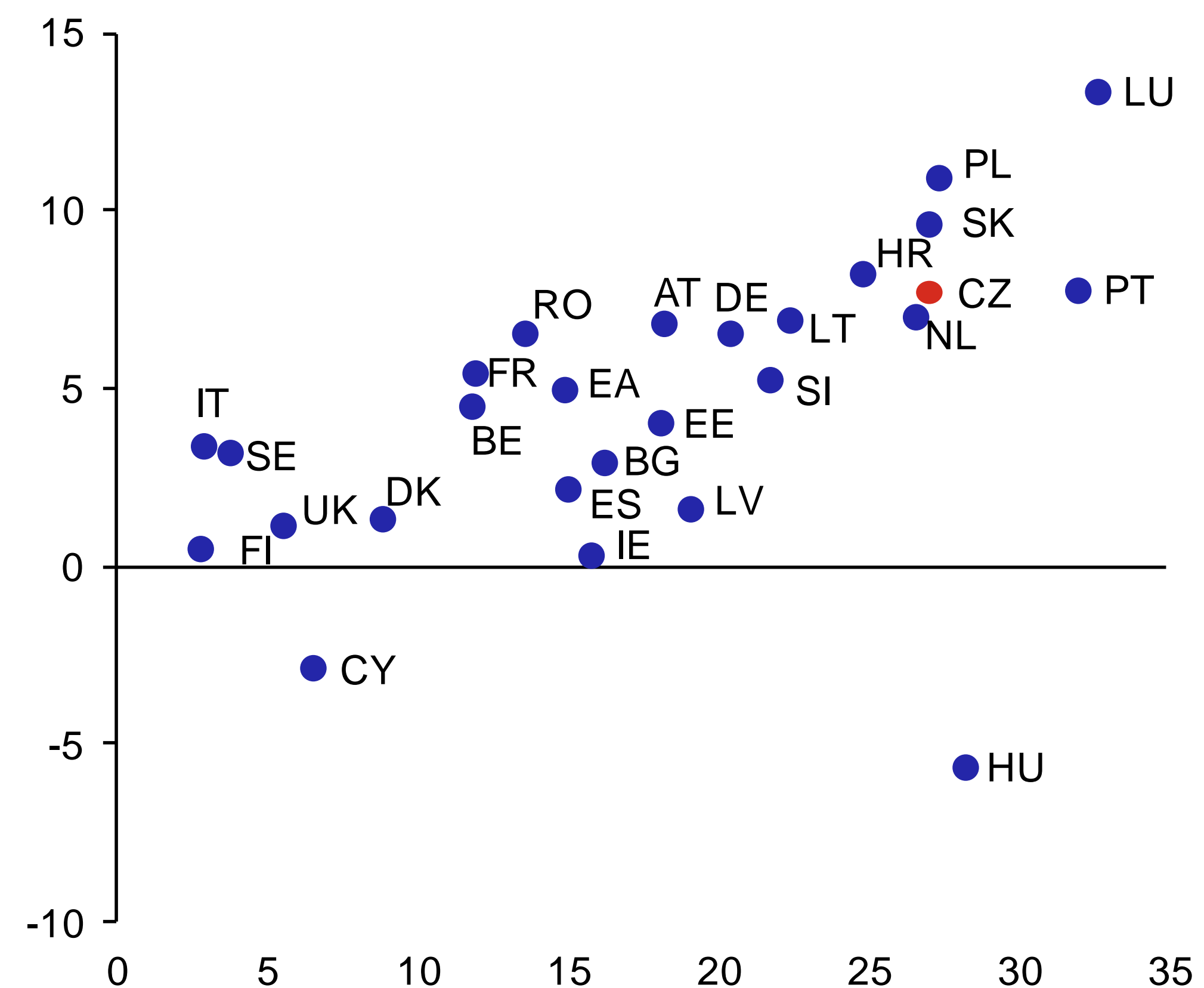
Úvěry na bydlení a jejich výhled (2)

- Rychlé zvyšování stavu úvěrů na bydlení odráží růst cen bydlení.
- Bydlení se stává dražším a méně dostupným v téměř všech evropských zemích.

Vybrané ukazatele cenové dostupnosti koupě bytu v ČR
(PTI v letech; výnosy v %; pravá osa: v %)

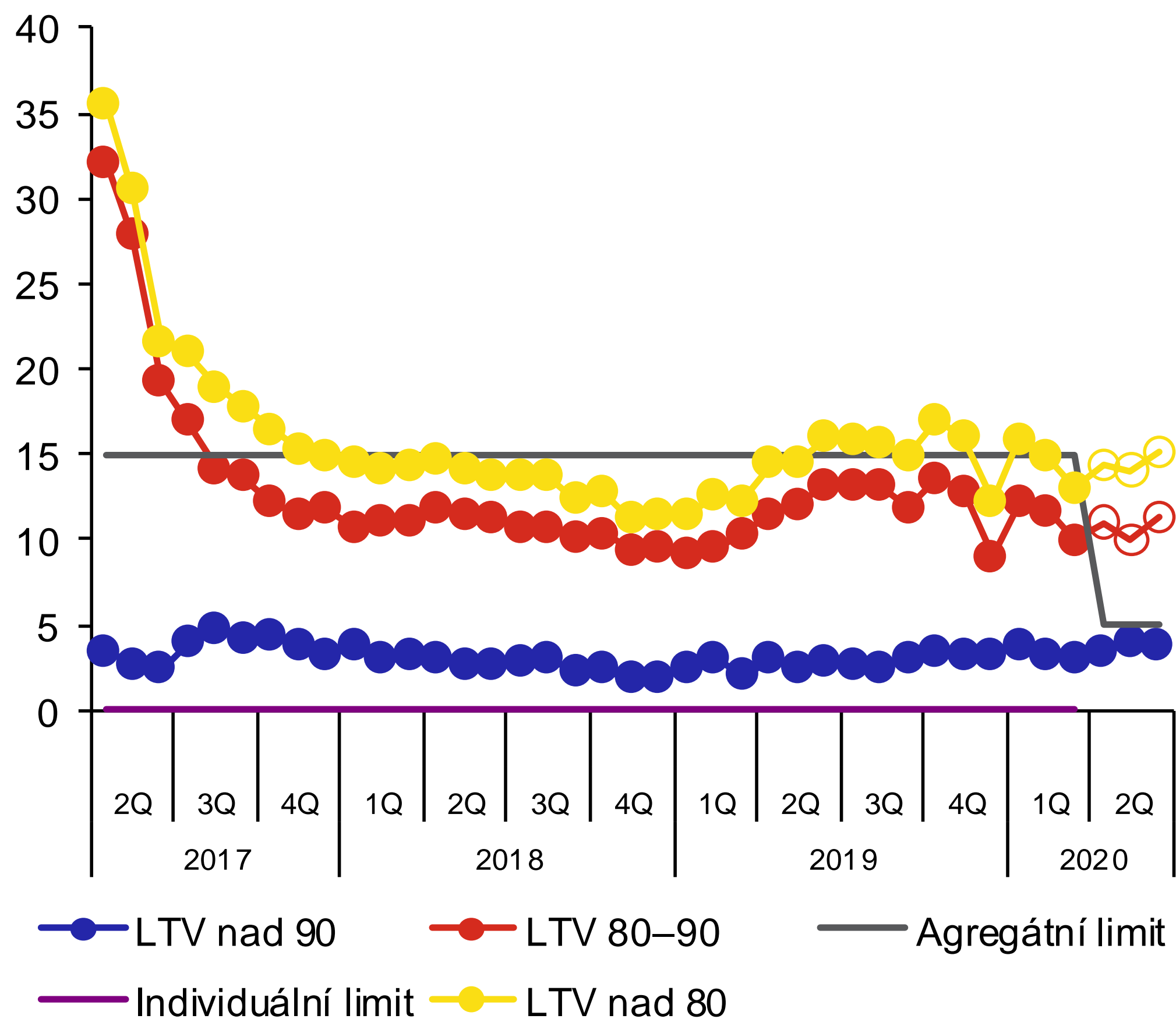
Růst cen nemovitostí ve vybraných zemích EU v roce 2020
(v %; osa x: tříletý růst; osa y: jednoletý růst, k 30.6.2020)

Dodržování limitu LTV

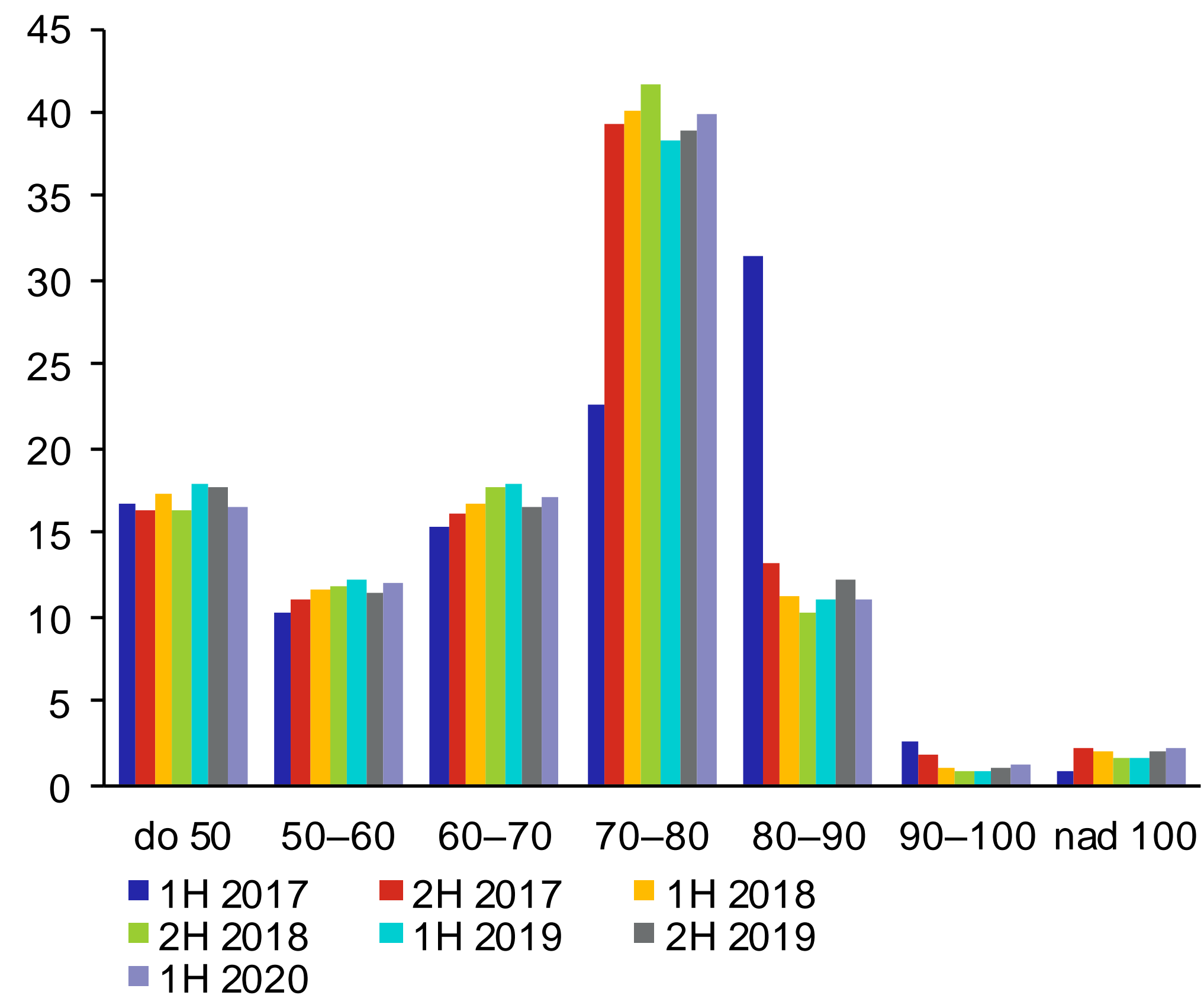
Plnění doporučených limitů LTV

(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v %)

Rozdělení úvěrů podle LTV

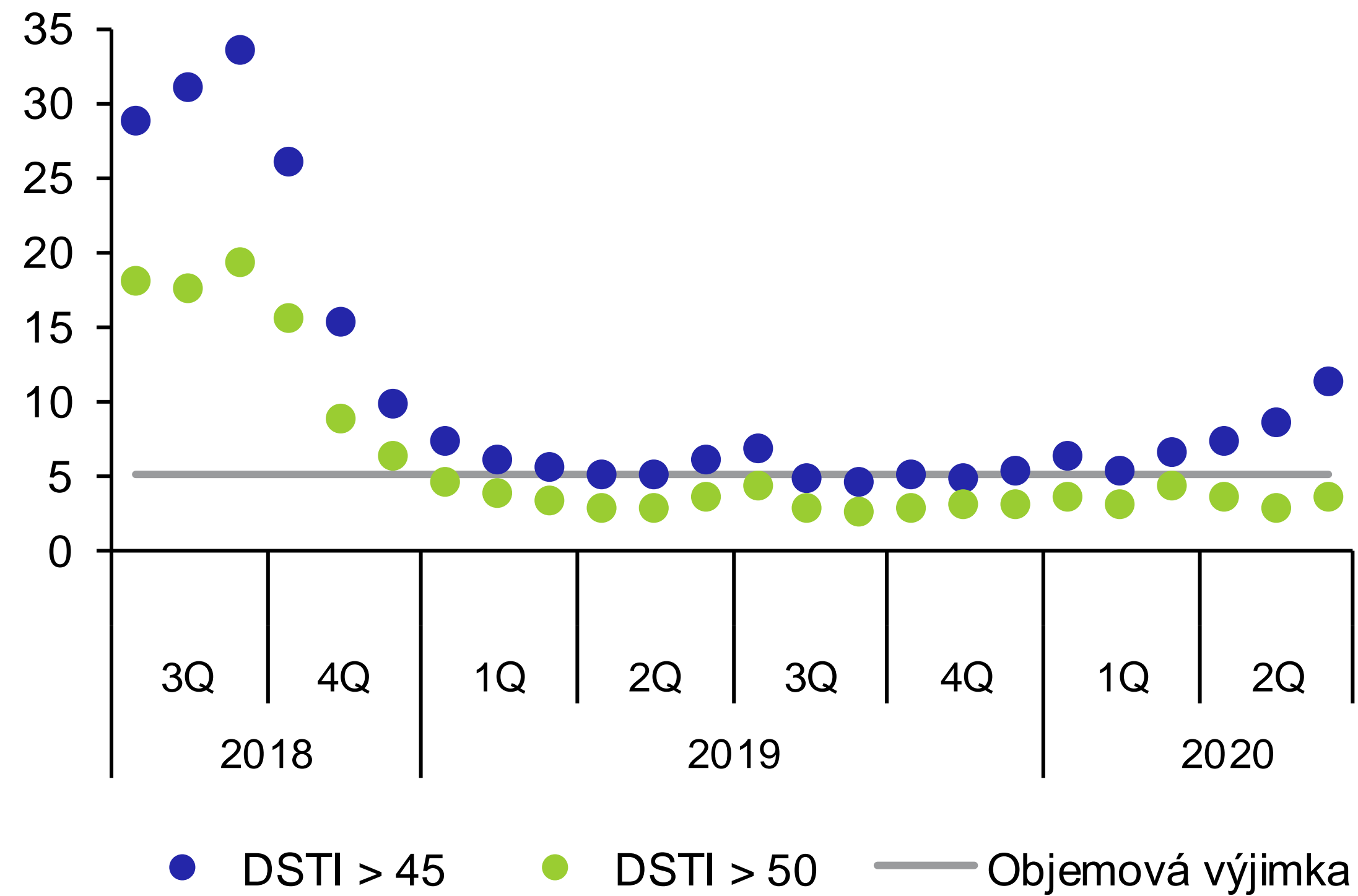
(osa x: LTV v %; osa y: podíl úvěrů na objemu v %)

Vývoj ukazatele DSTI

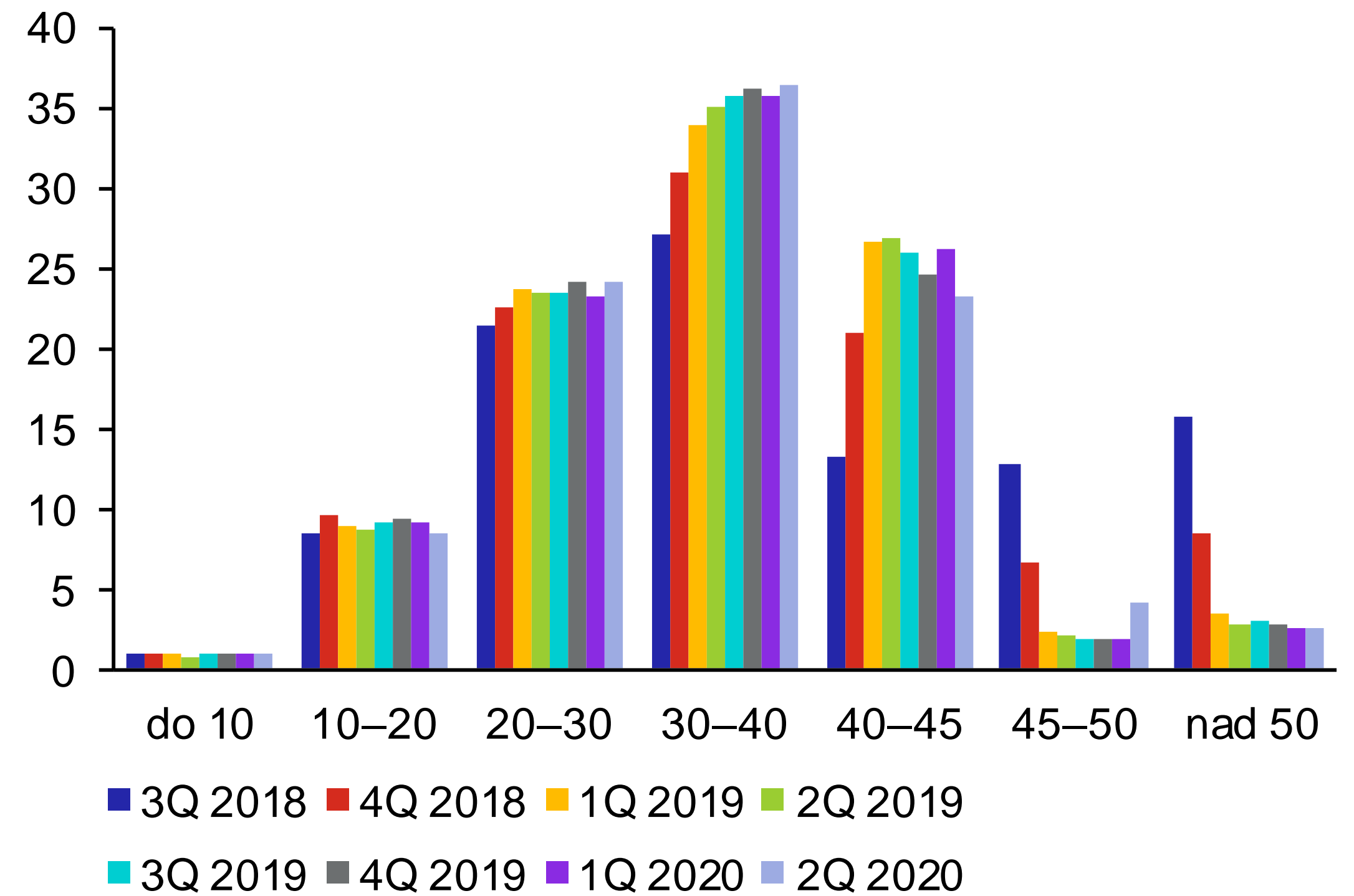
Plnění doporučených DSTI

(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v %)

Rozdělení nových úvěrů podle DSTI

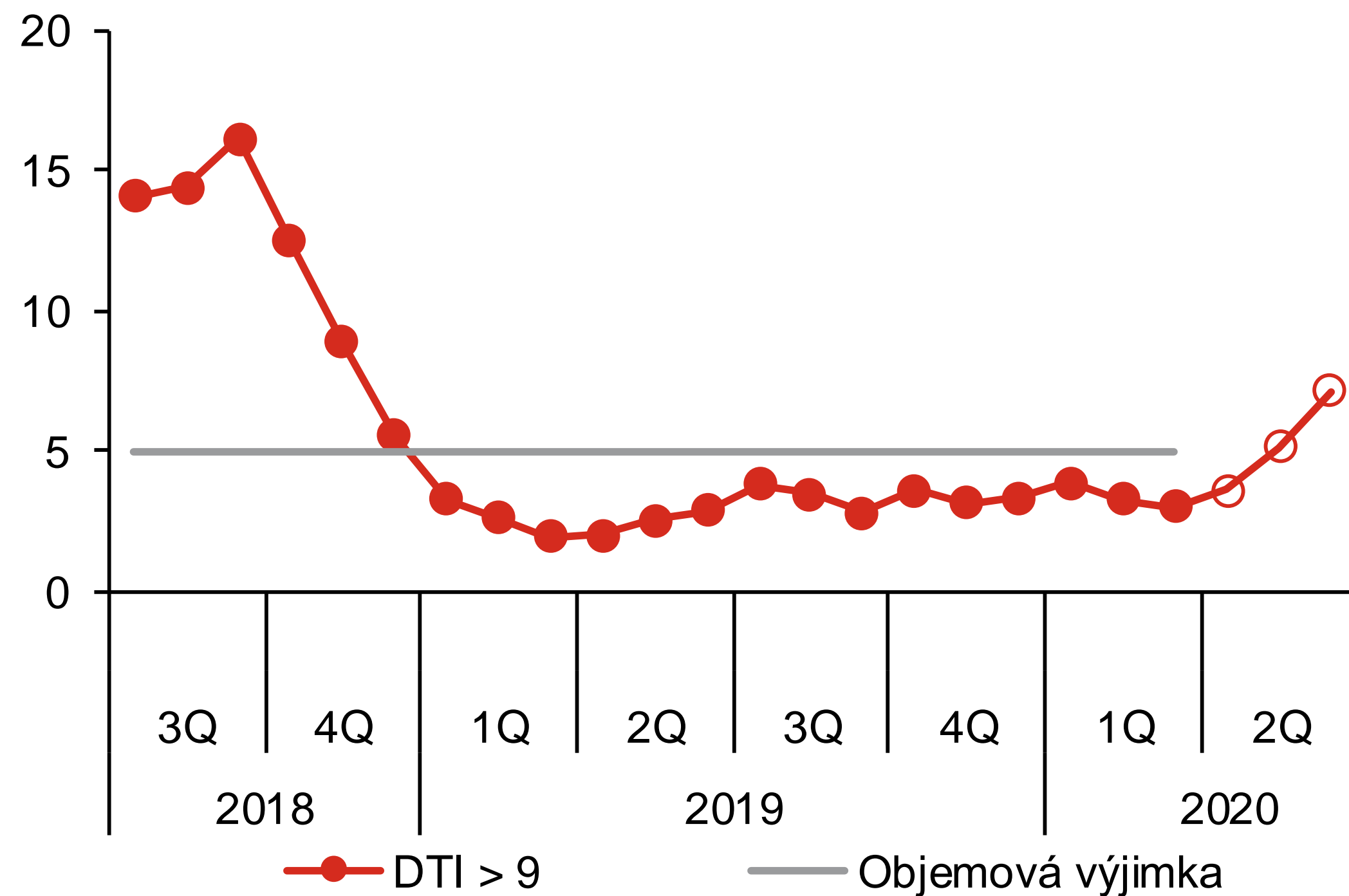
(osa x: DSTI v %; osa y: podíl úvěrů na objemu v %)

Vývoj ukazatele DTI

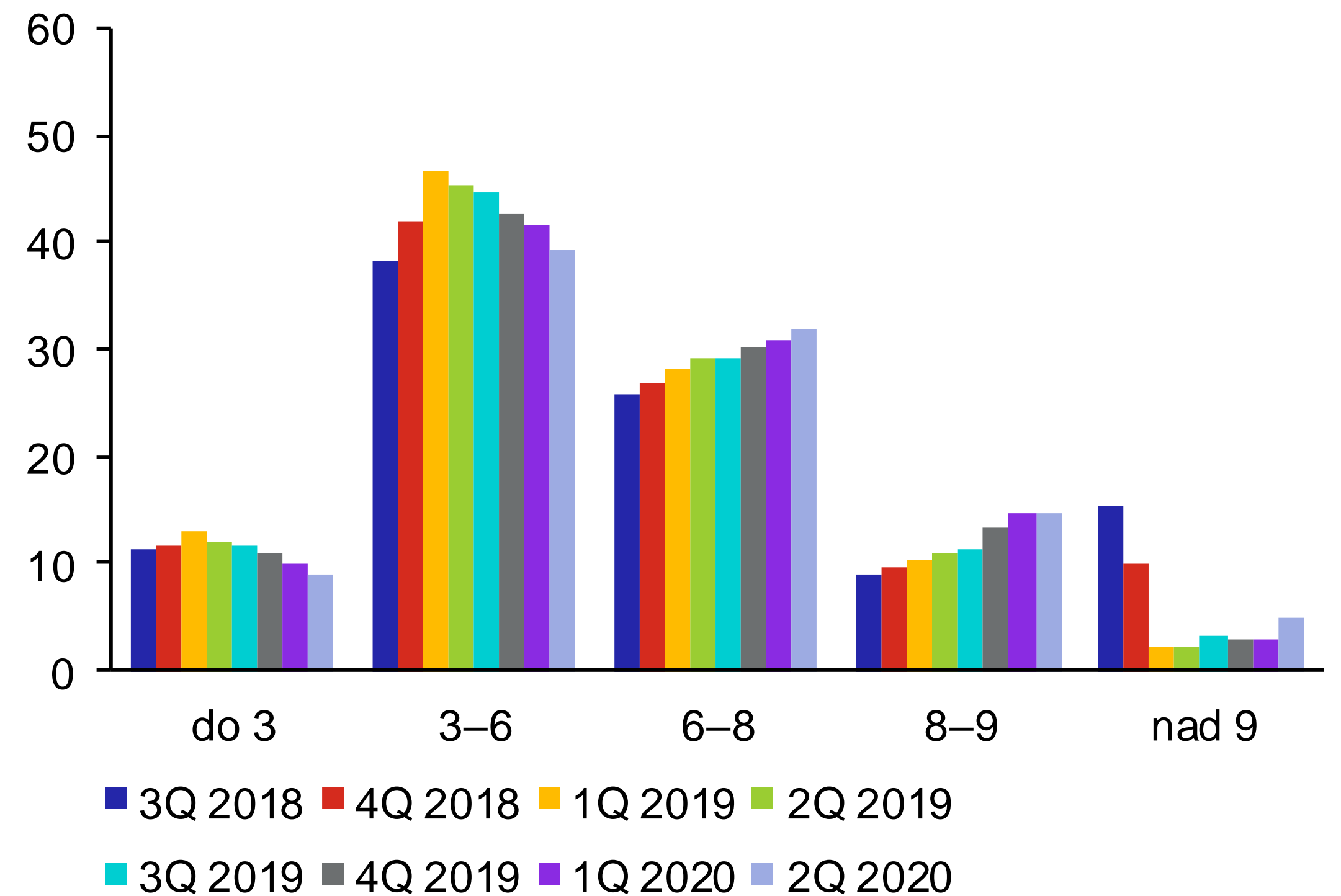
Plnění doporučeného limitu DTI

(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v %)

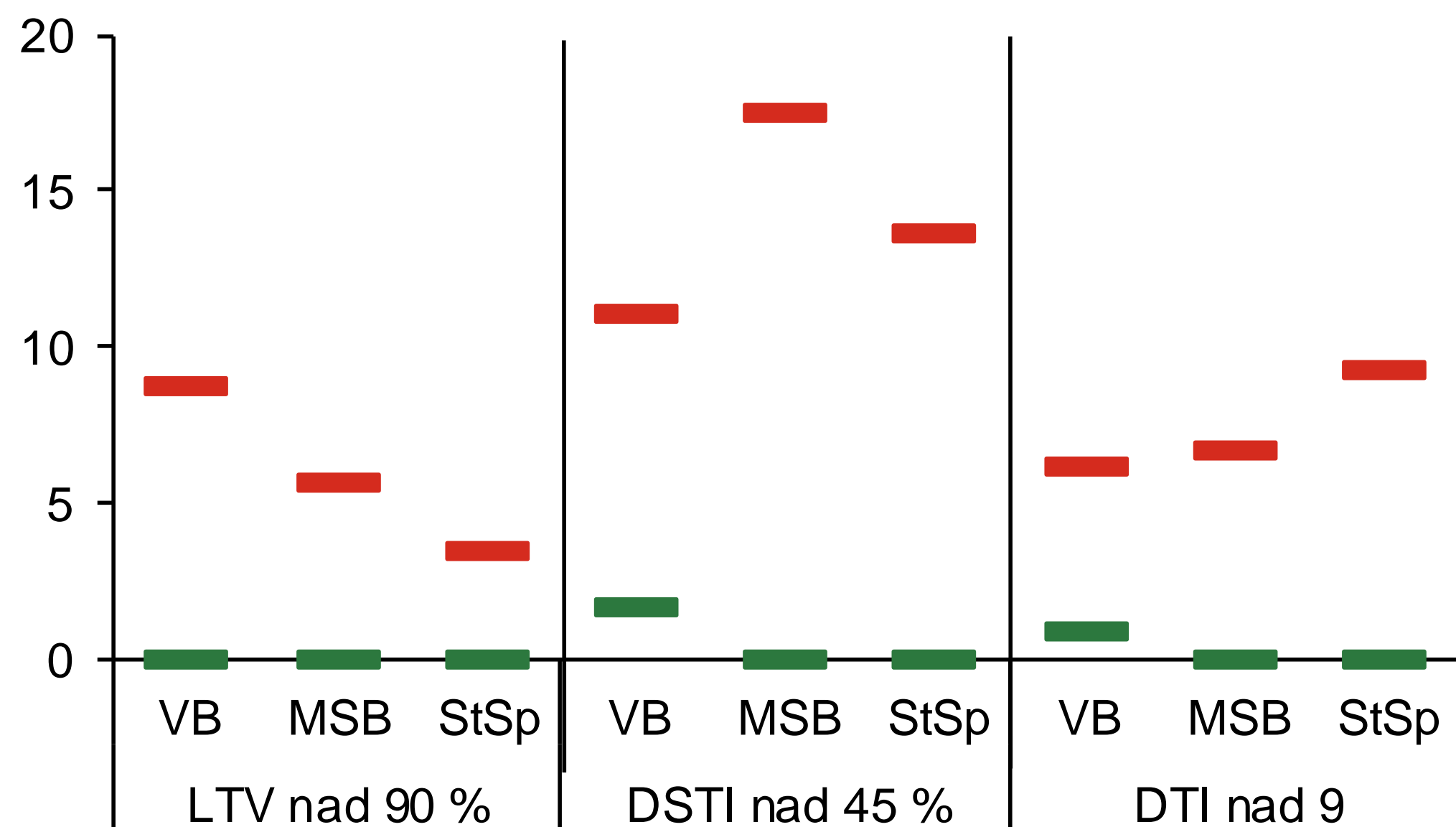
Rozdělení nových úvěrů podle DTI

(osa x: DTI v letech; osa y: podíl úvěrů na objemu v %)

Zvýšený rizikový profil hypoték u některých poskytovatelů

Podíly úvěrů překračujících rizikové hodnoty ukazatelů LTV, DSTI a DTI dle skupin bank
(v % portfolia úvěrů na bydlení dané instituce; druhé čtvrtletí 2020)

— Minimum dosažené v dané skupině bank
— Maximum dosažené v dané skupině bank

- Úvěrové standardy se mezi poskytovateli liší, někteří je zejména ve druhém čtvrtletí citelně uvolnili.
- Nelze vyloučit, že obezřetnější poskytovatelé budou na potenciální riziko ztráty tržního podílu reagovat uvolněním úvěrových standardů směrem k úrovním u jejich méně konzervativních konkurentů.
- Na to by již musela ČNB reagovat nástroji makrobezpečnostní politiky, nikoliv však neodkladně.

Děkujeme za pozornost

11. prosince 2020 budou na webových stránkách ČNB zveřejněny:

- Rizika pro finanční stabilitu a jejich indikátory – prosinec 2020
- Záznam z jednání bankovní rady k otázkám finanční stability
- Opatření obecné povahy k nastavení sazby CCyB IV/2020